

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

2019

Anna Hulkkonen & Fanny Nurmi

MAAHANMUUTTAJATAUSTAIS- TEN NUORTEN VÄKIVALTAINEN RADIKALISOITUMINEN

– eri organisaatioiden edustajien näkökulmista

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosionomi

2019 | 53 sivua, 4 liitesivua

Anna Hulkkonen & Fanny Nurmi

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN NUORTEN VÄKIVALTAINEN RADIKALISOITUMINEN

- eri organisaatioiden edustajien näkökulmista

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää eri organisaatioiden edustajien näkökulmia maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisesta radikalisoitumisesta. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Radikalisoituminen on ajankohtainen aihe, joten siitä on tärkeää tuottaa tietoa maahanmuuttajien kanssa työskenteleville. Opinnäytetyö on osa Papyrus-hanketta, jossa Turun ammattikorkeakoulu oli mukana. Papyrus-hankkeen tavoitteena oli edistää maahanmuuttajanuorten kanssa työskentelevien osaamista. Opinnäytetyö julkaistaan hankkeen suomenkielisillä internetsivuilla, josta maahanmuuttajien kanssa työskentelevät tai tätä työtä opiskelevat voivat käyttää hyödyksi projektin aikana tuotettua materiaalia. Papyrus-hanke päättyi 31.12.2018.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Tutkimuksessa haastateltiin ylikonstaapelia Lounais-Suomen poliisista, tutkijaa Siirtolaisuusinstituutista, Turun vankilan apulaisjohtajaa sekä maahanmuuttajanuorten kanssa työskentelevää ohjaajaa. Aineiston analysoinnissa käytettiin sisällönanalysia. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat: 1. Miten maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaista radikalisoitumisesta voidaan ennaltaehkäistä? 2. Miten maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaista radikalisoitumista voidaan tunnistaa? 3. Millä keinoin maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaiseen radikalisoitumiseen voidaan puuttua?

Tutkimuksen tulosten perusteella syrjäytyminen saattaa olla väkivaltaisen radikalisoitumisen riskitekijä. Syrjäytymisellä ei ole kuitenkaan suoralinjaista yhteyttä radikalisoitumiseen. Moniammatillinen yhteistyö, turvallisuusasioiden ja prosessien huomioiminen etukäteen sekä nuoren tukeminen ovat tärkeitä radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä. Ystäväpiiriin muutos tai ehdottomuus suhteessa uskontoon ovat mahdollisia radikalisoitumisen merkkejä. Tutkimuksessa selvisi, että keinoja tunnistamiseen ovat esimerkiksi työntekijöiden moninaisuus työyhteisössä sekä yhteistyö eri työntekijöiden välillä. Radikalisoituminen ilmiönä on monimutkainen ja melko uusi, joten koulutuksista huolimatta työntekijöiden tietoisuus ilmiöstä ei ole vielä kovin vahva. Moniammatillinen yhteistyö nähtiin tärkeäksi radikalisoitumiseen puuttumisessa. Haasteena ilmenivät poliisin rajalliset mahdollisuudet puuttua epäilyksen herätessä. Tutkimuksessa todettiin, että radikalisoitumisen vaikutteita saadaan usein internetistä.

ASIASANAT:

maahanmuuttaja, maahanmuuttajataustainen, radikalisoituminen, väkivaltainen radikalisoituminen, terrorismi, ekstreemismi

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2019 | 53 pages, 4 pages in appendices

Anna Hulkkonen & Fanny Nurmi

THE VIOLENT RADICALISATION OF YOUNG PEOPLE FROM IMMIGRANT BACKGROUNDS

- from the perspectives of representatives from various organisations)

The objective of the thesis is to investigate the perspectives of representatives from various organisations concerning the violent radicalisation of young people from immigrant backgrounds. The thesis is a qualitative study. Radicalisation is currently a topical issue, so it is important to produce information for people working with immigrants. The thesis is part of the Papyrus project, in which the Turku University of Applied Sciences participated. The aim of the Papyrus project was to promote competence among people working with young immigrants. This thesis will be published on the website of the project, which is available in Finnish, and people who work with immigrants or who are studying in the field can utilise it to access material produced during the project. The Papyrus project ended on 31 December 2018.

Semi-structured interviews were used as a research method. The study interviewed a sergeant with the Southwestern Finland police department, a researcher from the Migration Institute of Finland, the assistant director of Turku Prison, and a counsellor working with young people from immigrant backgrounds. The material was analysed using content analysis. The study questions were as follows: 1. How can the violent radicalisation of young people from immigrant backgrounds be prevented? 2. How can the violent radicalisation of young people from immigrant backgrounds be identified? 3. How can we intervene in the violent radicalisation of young people from immigrant backgrounds?

The results of the study indicate that marginalisation may be a risk factor in violent radicalisation. However, there is no direct correlation between marginalisation and radicalisation. Cross-disciplinary cooperation, advance consideration of security issues and processes, and support for young people are all important in the prevention of radicalisation. A change in a person's circle of friends and religious absoluteness are possible signs of radicalisation. The study indicated that methods to identify radicalisation include employee diversity in the work community and cooperation between different employees. Radicalisation as a phenomenon is complex and rather new, so despite training, employees' awareness of it is still rather weak. Cross-disciplinary cooperation was seen as important in intervening in radicalisation. Challenges occurred in the police's limited possibilities to intervene when suspicions arise. The study found that radicalising influences often originate online.

KEYWORDS:

immigrant, immigrant background, radicalisation, violent radicalisation, terrorism, extremism

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 RADIKALISOITUMINEN ILMIÖNÄ JA MAAHANMUUTTAJATAUSTAISET NUORET	8
2.1 Keskeiset käsitteet	8
2.2 Radikalisoitumisprosessi	9
2.3 Maahanmuuttajataustaisten nuorten haasteet	11
3 RADIKALISOITUMISEN TORJUMINEN JA RISKITEKIJÖITÄ	13
3.1 Radikalisoitumisen ennaltaehkäisy ja torjuminen	13
3.2 Radikalisoitumisen riskitekijät ja tunnusmerkit	16
3.3 Poliisi ja radikalisoituminen vankilassa	19
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
4.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset	25
4.2 Aineiston keruu ja haastateltavat	27
4.3 Tutkimusaineiston analysointi	28
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	32
5.1 Maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy	32
5.2 Väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistaminen	35
5.3 Väkivaltaiseen radikalisoitumiseen puuttuminen	40
6 POHDINTA	43
6.1 Tulosten tarkastelu, tutkimuksen arviointi sekä jatkotutkimusideat	43
6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	45
6.3 Oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu	48
LÄHTEET	50

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurungot

KUVIOT

Kuvio 1. Aineiston ryhmittely ja luokkien muodostuminen

31

1 JOHDANTO

Tutkimustehtävämme on selvittää eri organisaatioiden edustajien näkökulmia maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisesta radikalisoitumisesta. Opinnäytetyömme on osa Papyrus-hanketta, ja toimeksiantajamme on Outi Linnossuo Turun ammattikorkeakoulusta. Papyrus-projektin tarkoituksena oli kehittää nuorten maahanmuuttajien kanssa työskentelevien osaamista. Kohderyhmänä olivat ensisijaisesti nuorten kanssa työtä tekevät ja tätä työtä opiskelevat. Papyrus-projekti koostui kuudesta työpaketista. Turun ammattikorkeakoulun kumppaneita tässä projektissa olivat: MMU-Manchester Metropolitan University (koordinaattoriyliopisto); CESIE-Ihmisoikeusjärjestö Sisilia, Italia; Kopin-Ihmisoikeusjärjestö, Malta sekä Balkan Institute Udruzenje, Serbia. Hanketta rahoittaa Erasmus. Hankkeen keskeisenä tuloksena on sähköinen englanninkielinen Open Access -alusta tiedon jakamiseen. (Turun ammattikorkeakoulu 2018a.) Hanke päättyi 31.12.2018, ja opinnäytetyömme julkaistaan Papyruksen suomenkielisillä internetsivuilla.

Tutkimuksemme on laadullinen eli kvalitatiivinen. Laadullista tutkimusmenetelmää käyttämällä tarkastellaan ihmistenvälistä ja sosiaalista merkitysten maailmaa. Merkitykset näkyvät suhteina ja niiden muodostamina merkityskokonaisuuksina. Merkityskokonaisuudet taas ilmenevät ihmisistä peräisin olevina ja ihmiseen loppuvina tapahtumina, esimerkiksi toimintana, ajatuksina, tavoitteiden asettamisina ja vaikkapa yhteiskunnan rakenteina. (Vilka 2005, 97.)

Haastattelimme tutkimuksessa Lounais-Suomen poliisilaitoksen ylikonstaapelia, Siirtolaisuusinstituutin tutkijaa, Turun vankilan apulaisjohtajaa sekä maahanmuuttajanuorten kanssa työskentelevää ohjaajaa. Käytimme haastattelumenetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä johtuen siitä, että yksi haastattelun näkökohdista, haastattelun teema-alueet eli aihepiirit ovat kaikille haastatelluille samat (Hirsjärvi & Hurme, 48).

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja tärkeä. Tarve opinnäytetyölle nousi esille erityisesti 18.8.2017 Turussa tapahtuneiden puukotusten jälkeen, jolloin moni pohti sitä, miten vastaavia tapauksia voitaisiin ennaltaehkäistä. Nämä puukotukset olivat Suomen ensimmäiset terroristisessa tarkoituksessa tehdyt henkirikokset (Nieminen 2019). Suojelupoliisi laatii säännöllisesti terrorismin uhka-arviota, joka on neliportainen asteikko. Tällä hetkellä uhka-arvio Suomessa on tasolla kaksi eli kohonnut. Merkittävin terrorismin uhka

Suomessa ovat yksittäiset toimijat tai pienryhmät, jotka ovat motivoituneet radikaali-islamistisesta propagandasta. Terrorismin torjunnan kohdehenkilöitä on Suomessa 370. Neljässä vuodessa kohdehenkilöiden määrä on kasvanut lähes 25 prosenttia. Suojelupoliisin mukaan terrorismin uhan ja kohdehenkilöiden kasvun taustalla on kotoperäisen radikalisoitumisen lisääntyminen sekä Syyriaan ja Irakiin lähteneet vierastaistelijat. (Suojelupoliisi 2018a.)

Näistä syistä on erityisen tärkeää, että maahanmuuttajien kanssa työskentelevät saavat riittävästi tietoa radikalisoitumisesta. Työntekijöiden tulee osata tunnistaa radikalisoitumisen merkkejä, jotta niihin voidaan puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Suomessa on lisäksi ”pienet piirit” radikalisoitumisen tutkimuksen ja ennaltaehkäisyn tiimoilta, joten tästäkin näkökulmasta aihe on tärkeä. Käsittelemme tässä opinnäytetyössä maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaista radikalisoitumista. Emme keskity ainoastaan maahanmuuttajiin, vaan käsittelemme myös toisen ja kolmannen polven maahanmuuttajataustaisia nuoria, jotta tutkimus ei jää liian kapeaksi. Papyrus -projekti keskittyy nuoriin maahanmuuttajiin. Tästä syystä emme käsittele kantasuomalaisten radikalisoitumista. Nuorilla tarkoitamme tässä opinnäytetyössä sekä teini-ikäisiä että nuoria aikuisia.

Opinnäytetyömme raportointi alkaa toisesta luvusta käsitteiden määrittelyllä ja etenee radikalisoitumisprosessin kuvauksen kautta maahanmuuttajataustaisten nuorten kohtaamiin erityishaasteisiin. Luvussa kolme käsittelemme radikalisoitumisen ennaltaehkäisyä ja torjumista, radikalisoitumisen riskitekijöitä ja tunnusmerkkejä sekä avaamme aiheita poliisin ja vankilan osalta teoriatietoon peilaten. Neljäs kappale sisältää tutkimustyön toteutuksen alkaen tutkimuksen lähtökohdista päättyen tutkimusaineiston analysointiin. Viidennessä kappaleessa käsittelemme haastattelujen sisällön kolmeen tutkimuskysymykseemme nojaten. Kuudes eli viimeinen kappale sisältää tulosten tarkastelun eri näkökulmista, pohdinnan tutkimuksen eettisyydestä ja luotettavuudesta sekä oman oppimisprosessimme ja ammatillisen kasvumme tämän opinnäytetyön aikana.

2 RADIKALISOITUMINEN ILMIÖNÄ JA MAAHANMUUTTAJATAUSTAISET NUORET

2.1 Keskeiset käsitteet

Radikalismi on ideologia, jonka tarkoituksena on luoda perusteellisia muutoksia yhteiskunnan rakenteisiin ja politiikkaan. Radikalismi ei sellaisenaan johda väkivaltaan, mutta se haastaa yhteiskunnan rakenteita. **Radikalisaatiolla** voidaan kuvata prosessia, jonka seurauksena yksilö tai ryhmä radikalisoituu. **Radikalisoituminen** tarkoittaa sitä, että ihmiset omaksuvat äärimmäisiä tai radikaaleja näkemyksiä. Radikalisoitumisessa pyritään suuriin muutoksiin yhteiskunnassa. On huomioitava, että radikalisoitumista voi myös olla ilman väkivaltaa. (European Commission's Expert Group on Violent Radicalisation 2018, 5.) Radikalisoituneilla ei ole yhtenäistä profiilia, vaan taustalla vaikuttavat useat tekijät. Nämä tekijät saattavat liittyä yksilöön, yhteiskuntaan tai elämäntilanteeseen. Radikalisoitumista saattavat edistää esimerkiksi ulkopuolisuuden kokemukset, rasismi, syrjintä, ongelmat toimeentulossa tai syrjäytyminen. Nämä eivät kuitenkaan yksinään selitä radikalisoitumista, vaan taustalla vaikuttavat useat tilannetekijät. (Sisäministeriö 2016, 11.)

Väkivaltaisella radikalisoitumisella voidaan tarkoittaa sellaisten mielipiteiden ja näkemysten hyväksymistä, jotka saattavat johtaa terroristiseen tekoon. Osa asiantuntijoista on sitä mieltä, että väkivaltaisen radikalisoitumisen polku on yksilöllinen, kun taas toiset pitävät sitä kollektiivisena. (European Commission's Expert Group on Violent Radicalisation 2018, 5.) Väkivaltaista radikalisoitumista saatetaan kuvata prosessina, jossa ihminen perustelee väkivallan käytön ideologialla. On tärkeää huomioida, että väkivaltaista radikalisoitumista tapahtuu eri aatesuuntauksissa, eikä ainoastaan ääri-islamistien keskuudessa. (Koivunen 2016, 9.)

Ekstremismi puolestaan merkitsee ideologian äärimmäisyysmuotoja (Koivunen 2016, 9). Ekstremistisiksi rikoksiksi luetaan väkivaltarikokset, väkivaltaan yllyttämiseen liittyvät rikokset ja väkivallalla uhkaukset, joiden motiivi nojaa tekijän aatteisiin. Vuosittain poliisin tietoon tulee noin sata rikosta, joiden motiivi liittyy väkivaltaiseen ekstremismiin. (Sisäministeriö 2017, 10.) Väkivaltainen ekstremismi voi olla poliittista, uskonnollista, yhteiskunnallista tai aatteellista väkivaltaa. Väkivaltainen ekstremismi voi olla äärioikeistolaista tai äärivasemmistolaisista. Yhteisenä tekijä on se, että laittomalla väkivallalla pyritään edistämään omia ideologioita pyrkimyksiä. (Euroopan neuvosto 2018a.)

Terrorismin avulla yritetään luoda paniikkia ja pelkoa ihmisiin, jolloin omat poliittiset tavoitteet voidaan toteuttaa. Terrorismi on poliittisen väkivallan muoto, jossa hyökkäykset kohdistuvat usein sivullisiin ihmisiin. Väkivalta saattaa kohdistua pieneen joukkoon ihmisiä, mutta tavoitteena on aiheuttaa pelkoa suurempaan yleisöön. Päämäärät yritetään siis saavuttaa tekojen aiheuttamien reaktioiden kautta. (Silke 2008, Laitisen & Lumion 2009, 22 mukaan.)

Islamismin päämääränä on tavoitella valtiota tai yhteiskuntaa, jossa noudatetaan uskonnollisia oppeja ja sharia -lakia. Väkivalta ei sinällään kuulu islamismiin, sillä ainoastaan vähemmistö islamisteista hyväksyy väkivallan käytön. Islamismiin kuuluu lukuisia eri ryhmiä ja järjestöjä, joilla on erilaiset päämäärät. **Islamisti** on henkilö, joka edistää poliittisia päämääriä uskonnollisin argumentein. Sana **Jihad** viittaa pyhään sotaan. Sanaalla on kaksi eri muotoa; *The Greater Jihad* ja *The Lesser Jihad*. Ensiksi mainitulla tarkoitetaan ihmisen tarkoitusta elää hyvä elämä ja noudattaa islamin oppeja. Jälkimmäisellä viitataan taas väkivaltaiseen jihadismiin, jossa tarkoituksena on taistelu islamin puolesta. **Jihadisti** tarkoittaa siis niitä ihmisiä, jotka ovat lähteneet mukaan Lesser Jihadiin. Kuten esimerkiksi al-Qaedaan jäsenet. (Precht 2007, Silke 2008, Laitisen & Lumion 2009, 20–21 mukaan.)

2.2 Radikalisoitumisprosessi

Väkivaltainen radikalisoituminen on henkilökohtainen tapahtumaketju, joka saattaa johtaa siihen, että henkilö liittyy väkivaltaisiin ekstremistisiin joukkoihin tai toimintaan. Pahimmillaan väkivaltainen radikalisoituminen voi johtaa terroristisiin tekoihin. Väkivaltaisen ekstremismin torjunta on tärkeää yhteiskunnallisen rauhan sekä yhteisöjen ja yksittäisen ihmisen turvallisuuden sekä turvallisuuden tunteen kannalta. (Sisäministeriö 2016, 8.) Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyssä sekä puuttumisessa on tärkeää yrittää ymmärtää ilmiön syitä ja taustatekijöitä. Millaiset ihmiset kiinnostuvat radikaaleista aatteista ja minkä takia? Ekstremismiin pohjaavia tekijöitä voidaan etsiä niin yhteiskunnan, sosiaalisen kanssakäymisen kuin yksilön henkilökohtaiselta tasoltakin. Yleensä taustalta löytyy monta eri tekijää, eikä ole mahdollista liittää vain yhtä polkua tai piirteiden profiilia väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. (Talentia 2017.)

Henkilön radikalisoituminen voidaan kuvata prosessina, joka koostuu neljästä eri vaiheesta. Prosessin osa-alueet ovat radikalisoitumista edeltävä vaihe, identiteetin uudelleen määrittelyn vaihe, indoktrinaatio ja viimeinen vaihe eli jihadisoituminen. (Laitinen &

Lumio 2009, 43.) Radikalisoitumista edeltävä vaihe merkitsee henkilön elämäntilannetta ennen kuin hänen tiensä kulkee kohti radikalisoitumista sisäistämällä esimerkiksi salafismin omaksi ideologiakseen. Suurin osa henkilöistä on tässä vaiheessa tietyllä tavalla massaan sulautuvia: heillä on normien mukainen elämä kuten työpaikka sekä korkeintaan vähän rikollisuustaustaa. Identiteetin uudelleen määrittelyn vaiheessa henkilöt aloittavat salafismin tutkimisen, pikkuhiljaa luopuvat aiemmasta identiteetistään, ja uuden ideologian omaksuminen alkaa. (Silber & Bhatt 2007, Laitisen & Lumion 2009, 44 mukaan.) Salafismi tarkoittaa Islamin sisäistä kattavaa ideologista, usein konservatiivista ja ultra-ortodoksista liikettä. Tämä liike tavoittelee profeetan ajalta peräisin olevaan ”puhtaaseen Islamiin” palaamista. Nykypäivän salafismissa on kolme suuntausta: ei-poliittinen, poliittinen ja jihadistinen salafismi. Näistä kaksi ensimmäistä ovat väkivallattomia, jihadistinen salafismi puolestaan hyväksyy väkivallan. (NCTb, The National Coordinator for Counterterrorism 2008, Laitisen & Lumion 2009, 22 mukaan.)

Kolmannessa vaiheessa eli indoktrinaatiossa henkilö askel kerrallaan voimistaa uskomuksiaan, sisäistää kokonaisvaltaisesti jihadistisen salafismin ideologian ja päätyy sellaiseen lopputulemaan, että vallitsevissa oloissa ja tämänhetkisessä ympäristössä ehdottomasti tarvitaan toimintaa: militanttia jihadia (Silber & Bhatt 2007, Laitisen & Lumion 2009, 45 mukaan). Viimeiseen vaiheeseen eli jihadisaatioon tultaessa verkostot samalla tavalla ajatteleviin ihmisiin tulevat olennaisiksi. Ryhmissä radikaalit ajatusmallit voimistuvat ja yksilöt tulevat rohkeammiksi. Jihadisaatiossa joukon jäsenet esimerkiksi mieltävät itsensä pyhiksi sotateureiksi. Viimein ryhmä aloittaa esimerkiksi terroristi-iskun suunnittelun. Radikalisoitumisprosessin muista vaiheista poiketen tämä viimeinen vaihe saattaa tapahtua hyvin nopeasti eli kuukausissa tai jopa viikoissa. (Precht 2007, Laitisen & Lumion 2009, 46 mukaan.)

Prosessin edetessä ryhmän jäsenten maailmankatsomus alkaa yhä enemmän erottua ”meihin” ja ”teihin”. Tätä tapahtumien sarjaa edistää mahdollinen johtohahmo, joka muo- vaa ryhmän jäsenten ajattelua tahtomallaan tavalla. Vaikutusvaltainen johtaja manipuloi ihmisiä, voimistaa näiden radikalisoitumista, kannustaa siirtymään aseelliseen toimintaan ja kenties hankkii joukkoon lisää jäseniä. Ryhmän jäsenten saavuttaessa toiminta- valmiuden, he kenties siirtyvät jatkokoulutukseen tai operaatioiden toteuttamiseen. Molemmat vaihtoehdot vahvistavat yhteenkuuluvuudentunnetta entisestään. Lisäksi tapahtuu ryhmässä oppimista tietojen ja taitojen suhteen, ja esimerkiksi vanhat ohjeet korvautuvat uusilla ja paremmilla. (Puistola 2007, 107.)

2.3 Maahanmuuttajataustaisten nuorten haasteet

Keskitymme opinnäytetyössämme nimenomaan nuoriin maahanmuuttajiin, joten heidän hyvinvointinsa erityispiirteet ovat tärkeää olla selvillä. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan ulkomaalaistaustaisten nuorten kasvuympäristö on turvattomampi verrattuna kantasuomalaisiin nuoriin. He kokevat enemmän jatkuvaa koulukiusaamista ja fyysistä väkivaltaa sekä syrjintää. Lisäksi heidän hyvinvointiaan horjuttavat epärealistinen kuva koulutaidoista ja vanhempien asettamat korkeat tavoitteet. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen julkaisemasta kouluterveyskyselystä käy ilmi, että maahanmuuttajanuoret olivat muita nuoria useammin yksinäisiä, ja heitä oli uhattu väkivallalla. Kouluterveyskyselyssä koulukiusaaminen kohdistui erityisesti muualla kuin Suomessa syntyneisiin nuoriin ja poikiin. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2017.)

Ylen artikkelin mukaan maahanmuuttajanuoret kokevat rasismia voimakkaammin kuin heitä ohjaavat aikuiset. Artikkeleihin on haastateltu Nuorisotutkimus -verkoston tutkijaa Antti Kivijärveä, jonka mukaan aikuiset ajattelevat rasismia esimerkiksi väkivaltana sekä huuteluna kadulla, mutta nuorille rasismi on arkisempaa. Rasismi ilmenee esimerkiksi ryhmän ulkopuolelle jättämisenä koulussa tai nuorisotalolla. Aikuisille rasismi on yksi kiusaamisen muodoista, mutta nuorille se voi olla suuri koko identiteettiä vaikuttava tekijä. Kivijärven mukaan nuoret kokevat rasismia aivan erityisenä, kulttuurista tai etnistä identiteettiään suuresti rikkovana asiana. Aikuiset eivät välttämättä osaa kuvitella rasismia vaikutuksen suuruutta nuoriin. (Yle 2010.) Suurin osa lasten ja nuorten kokemasta rasismista tapahtuu koulu- tai opiskelupäivän aikana. Koulun henkilökunnan ja tukioppilaiden kanssa on käytävä rasismi –aihetta läpi, jotta siihen pystytään puuttumaan. Koulussa rasismi voi alkaa huomaamattomasti esimerkiksi siten, että suljetaan muualla syntyneet keskustelun ulkopuolelle tai valikoidaan ryhmät sekä välitunnin viettopaikat syntyperän mukaan. Tukioppilastoiminnalla voidaan edesauttaa sitä, että maahanmuuttaja kokee olonsa turvallisiksi ja tervetulleeksi. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018.)

Siirtolaisuusinstituutin laatiman tutkimuksen mukaan yksin maahan tulleet nuoret tarvitsevat tukea ja ohjausta, etenkin ”nivelvaiheissa”, joista merkittävimmät ovat: maahan-tulo, perheryhmäkotiin asettuminen, omilleen muuttaminen, kotoutumiskauden ja –tuen loppuminen, koulutuksen valitseminen ja työelämään siirtyminen. Yksin maahan tulleilla nuorilla on monenlaisia haasteita. Erityisesti edellä kuvattuihin ”nivelvaiheisiin” liittyy riskejä. Näihin vaiheisiin tarvittaisiin tukitoimia, jotta nuori saataisiin integroitumaan yhteis-

kuntaan. Tutkimuksesta kävi ilmi, että työpaikan löytäminen saattaa olla maahanmuuttajille vaikeaa suomen kielen taidosta ja koulutuksesta huolimatta. Yksintulleet ovat toisaalta huonommassa asemassa, sillä ilman työtä he saattavat opiskeluiden päätyttyä jäädä sosiaalisesti tyhjän päälle. Jos nuori ei saa opiskelu- tai työpaikkaa on riskinä, että hän etäänny suomalaisesta yhteiskunnasta. Tällöin myös kanssakäyminen suomalaisten kanssa saattaa olla vähäistä. (Björklund 2014, 70–71, 73.)

Perheenyhdistäminen on myös tehty lainsäädännöllä hyvin hankalaksi. Tästä syystä suurimmalla osalla yksintulleista ei ole perhettä Suomessa. Nuorilla saattaa olla huolta lähtömaahan jääneistä sisaruksista ja vanhemmista. Usein nuoret auttavat lähtömaahan jäänyttä perhettä taloudellisesti, joka saattaa luoda paineita. (Björklund 2014, 84.) Nuoret saattavat kokea hämmentäväksi vieraan maan, ympäristön ja kielen. Lisäksi he ovat erossa perheestään, ja monella on taustalla traumaattisia kokemuksia. Ikävä perhettä ja traumaattiset kokemukset voivat tulla esiin somaattisina ja psyykkisinä oireina. (Helander & Mikkonen 2002, Mikkonen 2013, Björklundin 2014, 59 mukaan.)

Toisen polven maahanmuuttajanuorilla uhkana saattaa olla taas vieraantumisen vanhempien juurista, alkuperämaasta sekä yhteisöstä, jossa he elävät. Tämä voi aiheuttaa halun samaistua johonkin muuhun, joka edustaa voimakkaampaa identiteettiä. Globalisoituvassa maailmassa identiteetistä on tullut keskeinen kysymys. Nykymaailmassa ihmisen identiteetti on muuttunut moniulotteiseksi, hajanaiseksi ja ristiriitaiseksi. Olisi tärkeää ymmärtää miten tämä vaikuttaa vähemmistöjen identiteetti kokemuksiin. Maahanmuuttajataustaiset nuoret saattavat kokea, etteivät he kuulu vanhempien kotimaahan, mutta eivät myöskään nykyiseen kotimaahan. Monella nuorella ei ole enää lojaliteettia vanhempien kotimaata, uskontoa tai kulttuurista taustaa kohtaan. Tästä huolimatta he saattavat kohdata syrjintää uudessa kotimaassa. Nämä tekijät saattavat johtaa tilanteeseen, jossa nuori koston kokemansa vääryyttä joillekin ihmisille tai yhteiskunnalle. (Westphalen 2007, 138–139.)

3 RADIKALISOITUMISEN TORJUMINEN JA RISKITEKIJÖITÄ

3.1 Radikalisoitumisen ennaltaehkäisy ja torjuminen

On tärkeää, että ongelmiin yritetään vaikuttaa ennaltaehkäisevästi. Yhteistyötä muslimiyhteisöjen kanssa tulisi edistää, sillä juuri yhteisöjen ulkopuolisuus ruokkii ääriajattelua. Viranomaisten ja muslimiyhteisöjen tulisi voida keskustella yhdessä ongelmallisista asioista, jolloin päämääränä on parantaa yhteisöjen mahdollisuutta kuulua yhteiskuntaan. Kaikkien tulisi edistää yhteisiä arvoja, kuten tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta ja toisten kunnioittamista. On tärkeää tunnistaa ja puuttua erilaisiin erityispiirteisiin kuten: rasismi, syrjintä, kotoutuminen, uskonnonopetus, perheväkivalta, turvattomuus sekä lasten ja naisten kotoutuminen. Tämä vaatii viranomaisilta erityisosaamista. Jokaisella tulisi olla oikeus kuulua suomalaiseen yhteiskuntaan, sekä olla ylpeä omasta taustastaan ja kulttuuristaan. Tätä voidaan tukea konkreettisilla teoilla, kuten kouluttamalla islamin uskonnonopettajia sekä antamalla jokaiselle lapselle mahdollisuus oman uskontonsa opetukseen peruskoulussa. Maahanmuuttajille tulisi tarjota työtä, riittävät taloudelliset ja sosiaaliset palvelut sekä koulutusta. Näin voidaan ennaltaehkäistä kotoutumiseen liittyviä ongelmia. (Westphalen 2007, 139, 141–143.)

Kullberg (2011, 290) toteaa, että suurin osa radikaaleista on radikalisoitunut nuorena. Tämän jälkeen saatu lisätieto ja kokemus käytetään identiteetin ja mielipiteiden muodostamiseen. Kullbergin mielestä tärkeintä radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä on nuorten tavoittaminen ja heidän maailmansa ymmärtäminen. Työskentely kenttiä ovat muun muassa internet, erilaiset viestintävälineet, keskiasteen oppilaitokset ja korkeakoulut, sillä näissä tavoitetaan suuri määrä nuoria. Nuorille on tärkeää tarjota vaihtoehtoisia näkökulmia ja ajatuksia, sillä he eivät käskemällä ala ajattelemaan toisin.

Sisäministeriö on laatinut kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman. Ensimmäisestä toimenpideohjelmasta päätettiin vuonna 2012. Toimenpideohjelma on uusittu vuonna 2016 ja siinä jatketaan toimia, jotka ovat edelleen ajankohtaisia ja vaikuttavia. Sisäministeriö koordinoi valtakunnallisesti väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyä. Muut toimijat, kuten kunnat, järjestöt ja yhteisöt osallistuvat ohjelman toimeenpanoon. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisy on tärkeää kansallisesti ja paikallisesti. Tässä työssä ovat mukana

muun muassa poliisi, opettajat, sosiaalityöntekijät, terveysalan ammattilaiset, nuorisotyöntekijät, järjestöt ja yhteisöt. (Sisäministeriö 2016, 8–9.) Lisäksi Sisäministeriö julkaisee kaksi kertaa vuodessa väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksen. Tilannekatsauksessa kuvataan väkivaltaisten ääriilikkeiden toimintaa ja tilanteen kehitystä Suomessa. (Sisäministeriö 2018.)

Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin toimenpideohjelman keskeisinä tavoitteina on muun muassa: koordinoida ennaltaehkäisevää työtä, luoda koko maan kattavat rakenteet, käynnistää RADINET (exit) -toiminta, käynnistää Helpline -tukipalvelu perheille ja lähipiirille, edistää järjestöjen työtä, lisätä asiantuntemusta, suojata lapsia ja nuoria väkivaltaiseen radikalisoitumiseen yllyttävältä propagandalta sekä toimenpiteet turvapaikanhakijoiden määrän kasvun vuoksi. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyä toteutetaan myös kansainvälisesti. YK julkaisi vuonna 2016 pääsihteerin ohjelman väkivaltaisen ekstremismin ehkäisemiseksi, jonka tavoitteena oli, että jäsenmaat laatisivat oman kansallisen ohjelman. EU on päättänyt vuonna 2014 keinoista, jolla voidaan torjua väkivaltaista radikalisoitumista. Vuonna 2015 pohjoismaat allekirjoittivat yhteistyösopimuksen väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi. (Sisäministeriö 2016, 8–10.)

Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen kansallisen terrorismintorjunnan strategiksi vuosiksi 2018 - 2021. Strategiassa kuvataan neljä linjausta: ennalta ehkäiseminen, paljastaminen, estäminen ja häiriötilanteiden hallinta. Terrorismia pyritään ehkäisemään varhaisella uhkien tunnistamisella, puuttumisella riskitekijöihin ja lisäämällä tietoisuutta. Terrorismia yritetään paljastaa erilaisilla keinoilla, kuten viranomaisyhteistyöllä, kansainvälisellä yhteistyöllä, tiedonhankinnalla ja -vaihdolla. Terrorismia pyritään estämään muun muassa kohdehenkilöiden valvonnalla, rikosvastuun toteuttamisella ja terrorismin rahoituksen torjunnalla. Yhteiskunnan tärkeisiin kohteisiin ja toimintoihin kohdistuvat terroriteon häiriöt yritetään minimoida. (Valtioneuvosto 2018, 10–11.)

Lisäksi tällä hetkellä uskonnollisella tai poliittisella aatemaailmalla perusteltua radikalisoitumista ja ekstremismiä torjuu Oulussa toimivan Vuolle –setlementin valtakunnallinen RADINET –hanke. Tämä hanke on ollut toiminnassa vuodesta 2016 alkaen ja päättyy vuonna 2019. Hanke on yksi osa sisäministeriön kansallista väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisyn toimenpidekokonaisuutta. (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2017.) RADINET –hankkeessa kehitetään järjestöpohjainen valtakunnallinen Exit –toimintamalli radikalisoituneille henkilöille, jotka haluavat jättää väkivaltaisen ääriajattelun sekä -toiminnan. RADINET –hankkeen avulla luotava toimintamalli

on tulevaisuudessa eurooppalaisten suositusten ja hyvien toimintatapojen mukainen niin kutsuttu Exit –malli. RADINET on osa Euroopan komission ylläpitämää Radicalisation Awareness Networkin Exit -ryhmää. (VuolleOulu 2017.)

Myös sosiaalitoimella on tärkeä tehtävä tunnistaa radikalisoitumisen tunnusmerkkejä ja ohjata palveluihin. Sosiaalitoimessa annetaan muun muassa työhön, koulutukseen ja toimeentuloon liittyvää tukea, jolla voi olla vaikutusta radikalisoitumisprosessin katkaisussa. Radikalisoituminen ja väkivaltainen ekstremismi ovat uhka lasten turvallisuudella ja hyvinvoinnille. Sosiaalitoimi voi käyttää lastensuojelun toimenpiteitä, jos radikalisoitumisvaarassa oleva tai radikalisoitunut on alaikäinen tai hänellä on alaikäisiä lapsia. (Sisäministeriö 2016, 15–16.)

Hämeen-Anttila (2017, 258–259) toteaa, että on tärkeää valvoa radikalisoituneita ja radikalisoitumisvaarassa olevia ryhmiä, mutta on muistettava, että tiettyyn kansanryhmään kohdistuva valvonta saattaa loukata tai kärjistä ihmisten mielipiteitä. Liika valvonta saattaa loukata viattomien yksityisyydensuojaa, ja voi tätä kautta tukea radikalisoitumista. Hämeen-Anttila mainitsee, että radikalisoitumista voidaan ehkäistä länsimaissa samoilla toimenpiteillä, joilla ehkäistään syrjäytymistä. Väestöryhmien eristäytyminen ja syrjäytyminen voi aiheuttaa heissä vihaa ja katkeruutta, joka johtaa väkivaltaan.

Uskonnolliset yhteisöt olisi tärkeää saada mukaan torjumaan väkivaltaista radikalisoitumista, sillä uskonnollisten ryhmien eristäytyminen voi olla otollinen kasvualusta ääriliikkeille. Ryhmien tulisi löytää keinoja, joiden avulla ne voisivat tukea vaikeuksiin joutuneita nuoria. Väkivaltaisen radikalisoitumisen torjuminen vaatii myös yhteistyötä viranomaisien ja uskonnollisten ryhmien välillä. On kuitenkin tärkeää yrittää välttää ihmisten leimaamista uskonnon perusteella, sillä ääriliikkeiden tavoitteena on juuri lisätä vastakkainasetteluja. (Kirkon ulkomaanapu 2018.) Koulut ovat olennaisessa asemassa väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä. Lähes kaikki nuoret suorittavat peruskoulun, ja myös toiseen asteen koulutus tavoittaa suuren määrän nuoria. Koulu on merkittävimpiä yhteiskunnallisen kasvattamisen ja kansalaisuuteen kasvamisen paikkoja. Koulu voi olla paikkana yhteiskunnallisen keskustelun mahdollistaja, ja siellä voidaan luoda ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin ja ilmiöihin. Yhtenä arvoperustana perusopetuksen opetussuunnitelmassa on ihmisyyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia. (Opetushallitus 2018, 10.)

Uskonnollinen ääriajattelu ja radikalisoituminen ovat hankalia asioita, joista voi olla vaikea keskustella. Elokuvan avulla ajatuksista voi olla helpompi puhua. Esimerkiksi tämän vuoksi Walter ry, Nuoret muslimit ja Nuorten Muslimien Foorumi –järjestöt toteuttivat

osana Hiljainen ääni projektia elokuvakiertueen, jonka yhteydessä nuoret saivat keskustella kohtaamistaan ongelmista. Näytöksiä järjestettiin Turussa ja pääkaupunkiseudulla. Hiljainen ääni –projektin näytöselokuva on Detainee X. Elokuvan päätyttyä pidettiin tilaisuus, jossa puhuttiin muun muassa polarisaatiosta, vihapuheesta, radikalisoitumista ja syrjäytymisen ennaltaehkäisystä. (Turun Sanomat 2018.)

3.2 Radikalisoitumisen riskitekijät ja tunnusmerkit

Kun tarkastellaan väkivaltaiseen radikalisoitumiseen johtavia syitä, on tärkeää kiinnittää huomiota sosiaaliseen eriarvoisuuteen (köyhyys, syrjäytyminen ja syrjintä). Täytyy kuitenkin ymmärtää, ettei niillä ole suoraa yhteyttä radikalisoitumiseen. Yhtenä avaintekijänä saattaa olla turhautuminen, mutta se voi johtua monimutkaisemmasta prosessista kuin sosiaalisesta eriarvoisuudesta. Suurin osa Suomen muslimeista on hyvin nuoria. Pohjois-Afrikasta ja Lähi-Idästä saapuneiden perheiden jälkeläisillä ilmenee hyvin usein taloudellisia tai sosiaalisia haasteita. Näiltä alueilta tulleet perheet asuvat lisäksi usein pienituloisilla esikaupunkien alueilla, joissa on paljon julkista asunnontuotantoa. Onnistunutta integraatiota haittaavat työttömyys ja huono opiskelumenestys. Työmarkkinoille osallistuvista taas moni työskentelee matalapalkka-aloilla. Työikäisistä somaliankielisistä työelämässä vuonna 2013 oli ainoastaan 19 % ja arabiankielisistä 27 % Monet maahanmuuttajataustaiset saattavat myös kokea syrjintää uskonnon perusteella. Eri etnisiin vähemmistöihin kuuluvilla on myös suurempi riski joutua rikoksen uhriksi. Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta tulleilla riski on jopa 5,9 kertainen kantasuomalaiseen verrattuna. (Creutz 2015, 1–2.)

Pohdittaessa näiden nuorten riskiä radikalisoitua, ei voida etsiä syitä ainoastaan uskonnosta tai muusta yksittäisestä tekijästä. Suomessa asuinalueet ovat erilaistuneet ja köyhyydestä on tullut pysyvää. Tämä koskee sekä kantaväestä että etnisiä vähemmistöjä. Erityisen huolestuttavaa tilanne on pitkäaikaistyöttömien lapsilla. Vähimmäisturvalla voi elää väliaikaisesti, mutta ongelmat voivat alkaa kasaantumaan, jos vähimmäisturvan varassa joutuu elämään kauan. Tällöin ihmisen ajatukset alkavat keskittymään siihen mistä on puutetta, jolloin hänellä ei riitä energiaa pohtimaan tilanteesta selviämistä. Aineellisen puutteen lisäksi kyse on myös rajoittuneista toimintamahdollisuuksista. (Koivunen 2016, 66–67.)

Yksilöön liittyviä tekijöitä nuoren ääriryhmään ajautumisessa voivat olla esimerkiksi syrjäytämiskokemukset ja syrjäytyminen, pettymys aiempaan uskonnolliseen tai poliittiseen toimintaan, identiteettikriisi, jännityksen ja maineen haluaminen tai kansainvälisen politiikan tapahtumat. Sosiaalisia tekijöitä voivat taas olla sukulaiset, tuttava- ja kaveripiirit tai sosiaalisen ryhmän paine. Rekrytointia ääriryhmiin saattaa tapahtua esimerkiksi uskonnollisten yhteisöjen kokoontumispaikoissa, kouluissa tai vankiloissa. (Kirkon ulkomaanapu 2018.)

Identiteetin etsintä ja epävarmuus kuuluvat nuoruuteen. Lisäksi nuorilla on tarve kuulua ryhmään ja saada arvostusta muilta. Nämä voivat olla ensisijaisia syitä ääriryhmään liittymiseen. Radikalisoitumisen syynä voidaan pitää myös vaihtoehdottomuutta, joka on yleistä valtioissa, joissa nuoret ovat usein ilman koulutusta tai työtä. Lisäksi siteet perheeseen ovat mahdollisesti katkenneet. Länsimaisten ja hauraiden valtioiden välillä on myös yhteisiä tekijöitä, jotka ajavat nuoret ääriryhmään. Näitä tekijöitä ovat muun muassa ulkopuolisuuden tunne, työttömyys tai koulunkäynnin keskeytyminen. Myös haasteet kotoutumisessa saattavat vaikuttaa. (Kirkon ulkomaanapu 2018.)

Riskitekijänä radikalisoitumiselle voidaan nähdä myös median levittämä informaatio terrorismi-iskuista. Toteutuneet iskut näkyvät kattavasti mediassa. Iskujen ennakkovalmisteluista ja toteuttamisesta tehdään internetissä levitettävää materiaalia. (Puistola 2007, 108.) Näin ollen, mikäli henkilö on henkisesti vastaanottavainen tällaiselle materiaalille, hän on vaarassa luisua väkivaltaiseen radikalisoitumiseen mediassa olevasta materiaalista johtuen. Terrorismi on muodostunut 2000 –luvulla osaksi yhteiskuntien mielentilaa. Terrorismi tuskin olisi niin vaikutusvaltaista, jollei se tulisi niin suurieleisesti julkisuuteen median kautta. Sanonta kuuluukin, että media on terrorismin happea. Terrorismin ja median suhde on mutkikas. Median avulla terroristinen toiminta onnistuu omissa tavoitteissaan. Uusi media ja sen hyödyntäminen terrorismissa on noussut olennaiseksi keskusteluaiheeksi. Teknologian kehitys on mahdollistanut moninaisen kommunikaation ajasta ja paikasta riippumatta. Internet on hyvä alusta radikalisoitumiselle. Ääri-islamististen joukkojen lisäksi esimerkiksi äärioikeistolaiset hyödyntävät internetiä eri tarkoituksissa. (Sinkkonen 2007, Kavoori & Flarey 2006, Klopfenstein 2006, Laitisen & Lumion 2007, 47–48 mukaan.)

Valtioneuvoston laatiman terrorismintorjunnan periaatepäätöksen mukaan terrorismin uhkaa saattavat nostaa konfliktialueilta palaavat terroristijärjestöissä taistelleet henkilöt tai heidän perheenjäsenensä. Heillä saattaa olla yhteyksiä terroristijärjestöihin tai he saattavat jakaa omaa osaamistaan sekä värvätä uusia jäseniä. On myös mahdollista,

että terrori iskujen tekijöinä on jatkossa yhä nuorempia henkilöitä tai naisia. Teknologia vaikuttaa myös vahvasti terrorismiin. Terroristisessa tarkoituksessa olevaa yhteydenpitoa saattavat helpottaa esimerkiksi salatut viestintäsovellukset ja salaushjelmat sekä uudet rahansiirtomuodot, kuten virtuaalivaluutat ja mobiiliraha. (Valtioneuvosto 2018, 4–5.)

Yksilön radikalisoitumiseen voivat johtaa myös seuraavat tekijät:

1. henkilö on voinut saada tiedotusvälineiden tai oman elämän kautta kokemuksia, jotka aiheuttavat vihaa
2. yleensä nuorella iällä ilmenevä identiteettikriisi, jolloin yksilö alkaa etsimään itselleen ryhmää, johon kuulua
3. karismaattinen johtaja tai värvääjä
4. ääriajatteluun liittyvä ideologia

(Kullberg 2011, 254.)

Euroopan neuvoston radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin käsikirjassa kuvataan tunnusmerkkejä, joista väkivaltaisesti radikalisoituneen voi tunnistaa. Nämä tunnusmerkit ovat näyttöön perustuvissa tutkimuksissa todettuja. Väkivaltaisen radikalisoitumisen merkit on mahdollista tunnistaa, ja niitä pystytään tietyissä tapauksissa myös seuraamaan. Täytyy kuitenkin huomioida se, että kaikki merkit eivät näy jokaisessa radikalisoituneessa henkilössä. Merkit ovat lueteltuna alla. (Euroopan neuvosto 2018a, 11.)

Väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnusmerkkejä:

1. Henkilön väkivaltaista käytöstä voidaan perustella poliittisilla, uskonnollisilla, yhteiskunnallisilla tai aatteellisilla motiiveilla.
2. Henkilö hakee vahvistusta sille, että omien ideologisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää väkivallan käyttöä.
3. Henkilö on jo syyllistynyt väkivaltarikokseen tai suunnittelee rikosta pyrkimyksensä saavuttaa ideologiset tavoitteensa.
4. Erilaisia muutoksia asenteissa tai arvoissa, esim. suvaitsemattomuus.
5. Väkivallan hyväksyvään maailmankuvaan syventyminen.
6. Henkilö on yhä valmiimpi käyttämään väkivaltaa tavoitteidensa saavuttamiseksi.
7. Aktiivisempi osallistuminen virtuaalimaailman väkivaltaa hyväksyvissä verkostoissa.
8. Suhteet samaa ideologiaa kannattavien ihmisten kanssa syvenevät.

9. Henkilön käytöksen muutos, esim. kiinnostus kehittämään osaamista pyrkimyksenä käyttää väkivaltaa
10. Yksinäisiltä toimijoilta henkilökohtaiset kontaktit samaa ideologiaa kannattaviin usein puuttuvat. Heillä on kuitenkin usein epäsuoria kontakteja äärijärjestöihin. (Euroopan neuvosto 2018a, 12.)

Arabiyhteiskunnissa hallitseminen on kauan perustunut vähemmistön vallankäytölle ilman koko kansan suoma oikeutusta. Muslimimaissa, erityisesti arabimaissa, aitoja poliittisia vaikutusmahdollisuuksia on pitkään ollut vähän. Vaikutusmahdollisuuksien puuttuessa tyytymättömyys on luonut uskonnollispohjaisia liikkeitä vastineeksi vähemmistön vallankäytölle. Islamististen liikkeiden esiinmarssia selittävät enemmän huonot elinolot ja vaihtoehtojen puute kuin aatteet ja islamin tulkitseminen. Välillä tyytymättömyys on johtanut väkivaltaiseen terrorismiin, mutta yleensä kyse on rauhanomaisesta oppositio-toiminnasta. (Westphalen 2007, 134.)

Riskiryhmään kuuluvilla ei ole kuitenkaan yhtenäistä profiilia ja tästä syystä heidän tunnistamisensa on vaikeaa. Sosiaalialan työntekijöiden ja poliisin on erittäin haastavaa löytää heidät. Vaikka yhtenäistä profiilia on vaikea määritellä, jotkin merkit saattavat viitata radikalisoitumiseen. Äkillinen muutos henkilön olemuksessa tai toiminnassa saattaa olla vakavasti otettava merkki. Henkilö saattaa esimerkiksi vetäytyä syrjään töissä tai koulussa. Nuorien kohdalla on tärkeää yrittää seurata missä ryhmässä nuori on netissä. Muutosta ei voi olla huomaamatta, jos nuori alkaa levittämään kaveripiirissä väkivaltaista propagandaa. Ulkopuolisuuden tunne on usein yhdistävä tekijä radikalisoituneilla henkilöillä. Heillä saattaa olla huonot sosiaaliset verkostot tai he saattavat kokea, ettei heillä ole vaikutusmahdollisuuksia. Värvääjät osaavat käyttää tätä hyödykseen. (Koivunen 2016, 21–22.)

3.3 Poliisi ja radikalisoituminen vankilassa

Poliisi on tärkeässä roolissa väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä, sillä poliisi kohtaa työssään radikalisoituneita henkilöitä tai henkilöitä, jotka ovat syyllistyneet väkivaltaiseen ekstremismiin liittyviin rikoksiin. Poliisilaitosten yhteydessä toimii moniammatillinen Ankkuritoiminta, jossa tehdään töitä radikalisoituneiden henkilöiden kanssa. Eri yhteistyöryhmät tukevat ankkuritoimintaa. Yhteistyöryhmissä toteutetaan erilaisia ennaltaehkäiseviä toimia laajemmassa mittakaavassa. (Sisäministeriö

2016, 16.) Ankkuritoiminnassa työskentelee moniammatillinen tiimi, johon kuuluu edustajia poliisin lisäksi sosiaalitoimesta, terveydenhuollosta, nuorisotyöstä ja koulusta. Rikoksista tuomitut ohjataan myös toiminnan piiriin, kun he ovat suorittaneet tuomionsa. (Koivunen 2016, 176.)

Poliisin keinoja puuttua radikalisoitumiseen ovat esimerkiksi puhuttelut ja rikostutkintaan liittyvät keinot. Poliisi voi myös ohjata henkilöitä järjestöjen ja eri viranomaisten palveluihin. Suojelupoliisin tehtävänä on taas seurata väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin kehitystä ja tilannekuvaa, seurata kansainvälistä kehitystä, tunnistaa uhkia ja antaa asiantuntija apua muille viranomaisille. Paikallispoliisin ja suojelupoliisin tiedonvaihto on tärkeässä roolissa. (Sisäministeriö 2016, 16.)

Terrorismirikosten esitutkinnasta vastaa Keskusrikospoliisi. Ennaltaehkäisystä vastaa paikallispoliisi. Terrorismin torjunnan tavoitteena on pyrkiä estämään rikoslain mukaiset terroristiset rikokset (Suojelupoliisi 2018b). Terrorismirikoksiksi luetaan Suomen rikoslain 34 a luvussa kuvatut teot. Rikoksenteijällä on terroristinen tarkoitus, jos hänen tarkoituksenaan on: 1) aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa, 2) pakottaa oikeudettomasti jonkin valtion hallitus tai muu viranomainen taikka kansainvälinen järjestö tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin, 3) oikeudettomasti kumota jonkin valtion valtiosääntö tai muuttaa sitä tai horjuttaa vakavasti valtion oikeusjärjestystä taikka aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa valtiontaloudelle tai valtion yhteiskunnallisille perusrakenteille tai 4) aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa kansainvälisen järjestön taloudelle tai sellaisen järjestön muille perusrakenteille. (Rikoslaki 19.12.1889/39.)

Ylen artikkelissa haastateltiin Seppo Ruotsalaista Suojelupoliisista. Hänen mukaansa poliisi ei ole aina oikea ihminen ottamaan yhteyttä radikalisoituneeseen tai radikalisoitumisvaarassa olevaan henkilöön. Pehmeämmät keinot sopivat usein paremmin. Onnettomuustutkintakeskus vahvistaa tätä näkemystä. Artikkelissa viitataan Onnettomuustutkintakeskuksen selostukseen, jossa todetaan, että radikalisoitumisen ollessa vasta alussa paras keskustelutuki on lähellä ihmistä. Selostuksen mukaan useat huolet päätyvät liiaksi poliisin selvitettäviksi, vaikka parempi taho auttamisessa voisi olla sosiaali- ja terveystoimi, vastaanottokeskus sekä järjestöt ja yhteisöt. (Yle 2018a.)

Ylen artikkelin mukaan ennen Turussa kesällä 2017 tapahtuneita puukotuksia paikallispoliisilaitokset siirsivät terrorismivihjeet suoraan suojelupoliisiin, eikä vihjeitä käytännössä käsitelty paikallistasolla. Nykyään paikallispoliisit ottavat vihjeitä vastaan entistä aktiivisemmin tehden sen yhteistyössä keskusrikospoliisin, suojelupoliisin sekä muiden

viranomaisten kanssa. Artikkelissa haastateltiin Teijo Ristolaa Lounais-Suomen poliisista. Hän kertoo, että jos tällä hetkellä vastaanottokeskuksesta tulisi vihje, niin melko ripeästi poliisi soittaisi vastaanottokeskukseen. Asian vahvistuessa sen selvittely jatkuisi. Ristola sanoo, että pelkkä vihje ei kuitenkaan riitä toimenpiteisiin. Ristola jatkaa, että henkilöllä pitää olla esimerkiksi aiempaa rikoshistoriaa, vihjettä mukailevaa käytöstä sosiaalisessa mediassa tai välitön uhkaus toimia. Seppo Ruotsalainen Suojelupoliisista toteaa, että yksittäiseenkin vinkkiin voidaan puuttua, jos se on kyllin konkreettinen. Esimerkki tällaisesta tapauksesta on vaikkapa vinkki suunnitellusta teosta tiettyä aikana ja tietyssä paikassa. Ristola ja Ruotsalainen kuitenkin toteavat, että jokaisen huolta aiheuttavan henkilön ympärivuorokautinen valvonta ei ole mahdollista. Yhden henkilön jatkuva valvominen vie poliisiin mukaan noin 30 henkilötyövuotta. (Yle 2018a.)

Rikosseuraamuslaitoksen (Risen) mukaan suomalaisissa vankiloissa on vankeja, joilla on mahdollisuus ja halua terroristisiin tekoihin. Rise arvioi, että väkivaltainen ekstremismi eli äärimmäinen ajattelutapa on kantautunut pysyvästi vankiloihin. Selvä ja voimakas altistava tekijä väkivaltaiselle radikalisoitumiselle suomalaisissa vankiloissa on Risen mukaan katkeruus. (Yle 2018b.) Katkeruuden yleisyys vankien keskuudessa pohjautuu siihen, että monet vangeista ovat kohdanneet paljon vaikeuksia elämässään, ja samalla nämä kyseiset vangit kokevat usein olevansa itse syyttömiä kohdalleen tulleista vaikeuksista. Tästä seuraa se, että ihminen saattaa kohdistaa katkeruuden ja syyttämisen omasta mielestään epäoikeudenmukaisiin kohteisiin. Vankiloissa pelolla, ja sen luomalla statuksella on arvoa. Jotkut vangeista hakeutuvat tarkoituksella radikaalin joukon toimintaan saadakseen uskottavan statuksen. Tällainen ryhmään ujuttautuminen saattaa olla myös väliaikaista, eikä havaintojen mukaan kaikkien henkilöiden kohdalla kuitenkaan johda lopulliseen radikalisoitumiseen. (Rikosseuraamuslaitos 2018a, 7.) Suomen vankiloissa tehdyistä radikalisoitumishavainnoista kaksi kolmesta pohjautui ääri-islamiin, ja loput muuhun ekstremismiin, esimerkiksi äärioikeistoon (Härkönen 2018, 5).

Eräessä Etelä-Suomen rikosseuraamuslaitoksen projektissa havaittiin, että niin sanotut johtohahmot eli radikalisoijat olivat enimmäkseen järjestelmällisiä ja määrätietoisia ihmisiä. Viehätysvoimansa ja esiintymiskykynsä takia he usein pystyvät vaikuttamaan muihin vankeihin. Projektissa todettiin myös, että toisinaan radikalisoijat pystyvät manipuloimaan työntekijöitäkin. Radikalisoitumista edistävät radikalisoijien luomat tarkoitukselliset ristiriidat vankien ja työntekijöiden välille. Tämä tarkoittaa sääntöjen kyseenalaistamista ja aatemaailman nostamista lainsäädäntöä ja sääntöjä korkeammalle. (Rikosseuraa-

muslaitos 2018a, 7.) Ylen julkaiseman artikkelin mukaan toisia radikalisoivat vangit voivat hakeutua yksinäisen vangin seuraan ja olla tarjoavinaan ohjaamista ja ystävyyttä. Rise painottaa artikkelissa mahdollisimman aikaista tunnistamista radikalisoitumisriskin suhteen. Erityisen riskin omaavat vangit tulee sijoittaa erilleen heihin vaikuttamaan pyrkivistä vangeista. Radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä tärkeitä asioita ovat myös vankien tunne oikeudenmukaisesta kohtelusta sekä heille vankeuden aikana tarjottu mieluisen toiminta. Väkivaltaiseen käytökseen pitää puuttua kurinpitotoimia käyttäen välittömästi ja vaihtaa vangin selliä. (Yle 2018b.)

Radikalisoitumisprosessiin kuuluva eristäytyminen yhteiskunnasta usein lisääntyy vankilassa, koska vankila on ympäröivään maailmaan verrattuna kapea-alainen ympäristö. Kimmoke vankilassa tapahtuvalle väkivaltaiselle radikalisoitumiselle on altistuminen ajattelumalliin tai maailmankatsomukseen, jossa on eksremistisiä merkkejä. Altistuminen johtuu useimmiten muiden vankien vaikutuksesta. Vankien internetin käytön sääntelyn vuoksi ekstremistinen materiaali koostuu kirjoista tai cd-levyistä, ja materiaalia myös tuotetaan itse. Vankilan ulkopuolisetkin seikat voivat vauhdittaa radikalisoitumista. Kommunikointi ekstremististen ja samalla tavalla ajattelevien ihmisten (esimerkiksi tuttavien ja sukulaisten) kanssa saattaa olla katkeruutta ja vihaa lisäävä tekijä. (Rikosseuraamuslaitos 2017.)

Väkivaltaisten ääriajattelijoiden kuntoutus vankiloissa sekä yhdyskuntaseurauksemustomistoissa

Pääsääntöisesti kaikkia toimia, jotka vaikuttavat jollain tavalla väkivaltaisen ekstremistin kuntoutumiseen tai estävät lainrikkooja syyllistymästä eksteremistisiin rikoksiin, kutsutaan interventioiksi. Painotus on sellaisissa interventioissa, joihin kuuluu ihmisten välistä vuorovaikutusta rikosseuraamustyössä sekä rikosentekijässä tapahtuvia muutoksia. Nämä muutokset voivat ilmetä esimerkiksi henkilön käyttäytymisessä, uskomuksissa tai identiteetissä. Interventiot voivat olla johonkin tiettyyn asiaan vaikuttavia toimintamalleja, kaikille suunnattuja toimintoja (kuten työnteko ja työtoiminta) tai rikosentekijän ja työntekijän välistä vuoropuhelua. Yleisesti ajatellaan tehokkaimpien interventioiden vaikuttavan laajasti ihmisen psyykkisiin ja sosiaalisiin asioihin (kuten ihmissuhteisiin) sekä käyttäytymiseen liittyen ääriajattelusta irrottautumiseen ja integroitumisyhteyksiin. Työntekijöiden tulee selvittää, miten työssä voidaan tehokkaimmin ennaltaehkäistä vankien mielenkiintoa ääriajattelua ja ekstremistiseen toimintaan osallistumista kohtaan. Tärkeää

on myös pyrkiä torjumaan ekstremistisistä rikoksista tuomittujen henkilöiden uusintarikollisuutta. Interventioilla, valvonnalla ja ohjauksella pitäisi olla yksiselitteiset ja tarkat, ekstremistisen rikollisuuden torjuntaan tähtäävät tavoitteet. (Euroopan neuvosto 2018b.)

Kolme tärkeintä asiaa väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamisessa ovat:

1. Jokapäiväinen työskentely vankilassa ja henkilöstön resurssien takaaminen.
2. Tiedonhankinta vankien taustoista.
3. Eri viranomaisten välinen yhteistyö sekä tiedonvaihto.

(Rikosseuraamuslaitos 2018a, 12.)

Erityisesti korkean riskin ääriajattelijoiden parissa työskentely on haasteellista ja vaatii työntekijöiltä erityisosaamista. Radikalisoitumisen liittyvien asioiden havainnoiminen ei kuitenkaan edellytä erityistaitoja, peruskoulutus aiheeseen riittää. Radikalisoituneen ihmisen kanssa työskentely riippuu ihmisen yksilöllisestä tilanteesta sekä siitä, kuinka pitkällä radikalisoitumisprosessiaan asiakas on. Olennaisinta vankilatyöskentelyssä on vankiloiden hyvä turvallisuustaso ja osastojen hallinnassa pitäminen. Ammattitaitoinen ja koulutettu henkilökunta kykenee täyttämään nämä seikat. (Rikosseuraamuslaitos 2018a,14.)

Dynaaminen turvallisuus

Useissa vankiloissa sovelletaan nykyään dynaamista turvallisuutta. Dynaaminen turvallisuus terminä on määritelty Euroopan neuvoston vankeinhoito- ja yhdyskuntaseuraamusviranomaisille kohdennetuissa radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyvissä ohjeissa. Dynaaminen turvallisuus on sekä käsite että työskentelymenetelmä, jossa henkilökunta priorisoi ammattietiikan mukaan tärkeysjärjestyksessä ensimmäiseksi jokapäiväisen vuorovaikutuksen ja kommunikoinnin vankien kanssa. Tavoitteena on parempi ymmärrys vankeja kohtaan, mahdolliset riskiarviot vangeista sekä turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitäminen. Nämä edellä mainitut asiat puolestaan edesauttavat vankien kuntoutumista sekä valmistautumista vankilasta poispääsemiseen. Dynaaminen turvallisuus tarkoittaa osaa laajemmasta turvallisuuden käsitteestä, johon kuuluu myös rakenteellinen turvallisuus, organisaatioturvallisuus ja staattinen turvallisuus. Staattinen turvallisuus tarkoittaa seiniin, lukkoihin, valaistukseen ja vankien sitomiseen tarvittaessa käytettyjä turvatoimia.

tettäviä välineitä. Dynaamisen turvallisuuden lähtökohtia ja soveltamista on käsitelty kattavasti YK:n dynaamisen turvallisuuden ja vankiloissa kerättävän tiedustelutiedon käsikirjassa, joka julkaistiin vuonna 2015. Tämä teos on alkuperäiseltä nimeltään Handbook on Dynamic Security and Prison Intelligence. (Euroopan neuvosto 2018b, 43–44.)

Vankilatyöntekijöiden tulisi kehittää ja ylläpitää ammattimaista suhdetta vankeihin. Useilla indikaattoreilla on osoitettu, että vankilatyöntekijöiden pyrkiessä työskentelemään rakentavasti vankien kanssa, työntekijät onnistuvat työssään. Työssä onnistumista lisää myös se, että työntekijät harjoittelevat palautteenantotaitojaan ja hienotunteisuutta palautetta vangeille antaessaan. (United Nations on drugs and crime 2015, 31.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset

Tutkimustehtävänä oli selvittää eri organisaatioiden edustajien näkemyksiä maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaista radikalisoitumista. Tutkimus on osa Papyrus -hanketta, jossa Turun ammattikorkeakoulu oli mukana. Hankkeen avulla oli tarkoitus kehittää nuorten maahanmuuttajien kanssa työtä tekevien osaamista, sekä myös tätä työtä opiskelevien osaamista. Hankkeen keskeisenä tuloksena tehtiin tiedon jakamiseen Open Access- alusta verkkoon, josta nuorten kanssa työtä tekevät saavat tietoa ja hyviä käytäntöjä. (Turun ammattikorkeakoulu 2018b.) Valmis opinnäytetyö julkaistaan Papyrus -projektin tuloksena syntyneellä suomenkielisillä internetsivuilla, josta maahanmuuttajien kanssa työskentelevät tai tätä työtä opiskelevat voivat käyttää hyödyksi projektin aikana tuotettua materiaalia. Toteutimme tutkimuksen haastattelututkimuksena. Haastateltavia oli neljä eri organisaatioista.

Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen. Kvalitatiiviseen tutkimukseen kuuluu tutkimuksen kohteen kokonaisvaltainen tarkastelu. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana voidaan pitää todellisen elämän kuvaamista. Todellisuus voidaan nähdä moninaisena, mutta laadullisessa tutkimuksessa tulee kuitenkin huomioida se, ettei todellisuutta voida jakaa mielivaltaisesti. Tapahtumista voi kuitenkin löytää monenlaisia suhteita. Laadullinen tutkimus ei perustu niinkään olemassa olevien teorioiden todentamiseen, vaan tarkoituksena on löytää ja paljastaa tosiasioita. Tulokset ovat usein rajoittuneita tiettyyn aikaan ja paikkaan. Kirjoittamisella on laadullisessa tutkimuksessa keskeisempi osa kuin määrällisessä tutkimuksessa. Kirjoittaessaan tutkija analysoi jatkuvasti aineistoaan sekä pohtii selitysmalleja ja teorioita. Laadullinen tutkimus on induktiivista eli aineistolähtöistä. Tutkija analysoi empiirisiä havaintoja, joita voivat olla esimerkiksi litteroidut haastattelut, keskustelut tai havaintoraportit. (Hirsjärvi ym. 2009, 161, 266.)

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ilmiön ymmärtäminen, kuvaaminen ja tulkinnan antaminen, jolloin pyrkimyksenä on ilmiön syvällinen ymmärtäminen. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään muutamaan havaintoyksikköön, kun taas määrällisessä tutkimuksessa tutkitaan tapausten joukkoa. Laadullisessa tutkimuksessa yhtä tapausta tutkitaan perusteellisesti, ja siitä yritetään saada irti mahdollisimman paljon. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään sanoja ja lauseita, ja tutkimus on kuvailevaa. Tutkija on kiinnostunut merkityksistä eli siitä, miten ihmiset kokevat maailman. Laadullisen tutkimuksen

tulos pätee vain kohdetapauksissa, eikä sitä voida tästä syystä yleistää. (Kananen 2014, 17–19.)

Kiviniemi (2015, 74) kuvaa laadullista tutkimusta prosessina, jossa aineiston keruu väli-
neenä on tutkija itse. Tästä syystä aineistoon liittyvät tulkinnot ja näkökulmat saattavat
kehittyä vähitellen tutkijan mielessä tutkimusprosessin edetessä. Tutkimustoiminta voi-
daan näin olleen ymmärtää myös tutkijan oppimisprosessina. Kananen (2014, 28) to-
teaa, ettei laadullisen tutkimuksen vaiheita voida etukäteen määritellä tarkasti, sillä tut-
kittavaa ilmiötä ei tunneta. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään löytämään ymmärrys
tutkittavasta ilmiöstä. Kananen mukaan laadullista tutkimusta ei voida kuvata lineaari-
sesti, vaihe vaiheelta etenevänä prosessina, vaan sille on ominaista syklistyys.

Opinnäytetyön prosessimme eteni edellä kuvatun syklisen mallin mukaan, eikä tutkimus-
prosessin vaiheita voinut etukäteen tarkalleen suunnitella. Tähän on vaikuttanut myös
se, että opinnäytetyömme muuttui oppaan tekemisestä tutkimukseksi kesken kaiken.
Opinnäytetyön prosessi käynnistyi joulukuussa 2017, jolloin keskustelimme toimeksian-
tajamme kanssa. Alkuperäisenä toimeksiantona meidän oli tarkoitus luoda opas maa-
hanmuuttajanuorten väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamiseen. Opas oli tarkoitus
lisätä Papyrus- hankkeen verkkoalustalle. Keväällä 2018 löysimme kuitenkin Opetushal-
lituksen julkaiseman täysin vastaavan oppaan, joka meidän oli tarkoitus kehittää. Kes-
kustelimme asiasta toimeksiantajan ja opinnäytetyön ohjaajan kanssa. Tulimme yhdessä
siihen tulokseen, että opinnäytetyön aihetta on perusteltua muuttaa. Olimme tässä vai-
heessa tehneet jo osan haastatteluista ja kirjoittaneet teoriaperustaa, joten päätimme
pitää aiheen radikalisoitumisesta. Päätimme tehdä haastattelututkimuksen maahan-
muuttajataustaisen nuorten väkivaltaisesta radikalisoitumisesta.

Oppaan aiheena oli maahanmuuttajanuorten väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistami-
nen. Päätimme siis valita tunnistamisen yhdeksi tutkimuskysymykseksi. Tämän lisäksi
valitsimme tutkimuskysymyksiksi myös ennaltaehkäisyä ja puuttumisen, sillä radikalisoit-
uminen on aiheena sen verran laaja ja epämääräinen. Tutkimuskysymyksiä pohties-
samme meidän piti huomioida mitä teemoja haastatteluista oli noussut esiin, sillä olimme
tässä vaiheessa jo tehneet osan haastatteluista. Tutkimuskysymyksiksi valikoituivat
seuraavat:

1. Miten maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaista radikalisoitumista voidaan ennaltaehkäistä?
2. Miten maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaista radikalisoitumista voidaan tunnistaa?

3. Millä keinoin maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaiseen radikalisoitumiseen voidaan puuttua?

4.2 Aineiston keruu ja haastateltavat

Alun perin Papyrukselta saamamme toimeksianto oli kehittämistyö, sillä meidän oli tarkoitus tehdä opas maahanmuuttajanuorten väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamiseen. Huomasimme kuitenkin kesken opinnäytetyöprosessin Opetushallituksen melko hiljattain julkaistun oppaan aiheesta. Tämän takia meille oli selvää, ettemme voikaan tehdä opasta. Ohjaavan opettajamme sekä toimeksiantajamme kanssa keskusteltamme päädyimme muuttamaan opinnäytetyön kehittämistyöstä tutkimustyöksi, ja tutkimustehtäväksi muodostui ”Maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltainen radikalisoituminen – eri organisaatioiden edustajien näkökulmista.”

Käytimme tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua. Teemahaastattelua kuvataan puolistrukturoiduksi haastatteluksi siitä syystä, että haastattelujen teemat eli aihepiirit ovat jokaiselle haastateltavalle samat (Hirsjärvi & Hurme 2007, 48). Teemahaastattelussa käsitellään haastattelijan ennakkoon luomia teemoja. Tutkija kysyy näihin teemoihin liittyviä tarkentavia kysymyksiä. Teemahaastattelussa painotetaan ihmisten tulkintoja asioista, heidän asioille antamia merkityksiä ja sitä, miten merkitykset muodostuvat vuorovaikutussuhteessa. (Hirsjärvi & Hurme 2007, Tuomen & Sarajärven 2018, 88 mukaan.) Valitsimme tämän menetelmän aineiston keräämisen, koska tavoitteemme oli nimenomaan kuulla haastateltavien tulkintoja oman tietonsa ja kokemuksensa perusteella. Tämän lisäksi teemahaastattelu sopii mielestämme hyvin laadulliseen tutkimukseen, sillä se antaa enemmän tilaa haastateltavan näkemyksille.

Teemahaastattelujemme kolme teemaa olivat maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy, tunnistaminen sekä radikalisoitumiseen puuttuminen. Haastattelimme 7.2.2018 Lounais-Suomen poliisilaitoksen ylikonstaapelia, 21.2.2018 Siirtolaisuusinstituutin tutkijaa, 2.3.2018 Turun vankilan apulaisjohtaja sekä 13.12.2018 maahanmuuttajataustaisten nuorten kanssa työskentelevää ohjaajaa. Alkuvaiheessa mahdollisia haastateltavia miettiessämme, ajattelimme tekevämme oppaan. Otimme yhteyttä Turun Perheryhmäkotiin. Kysyimme haluavatko he antaa haastattelun aiheeseen sekä oppaan sisältöön ja ulkonäköön liittyen. Perheryhmäkodista vastattiin, ettei heillä ole tarvetta tämän aiheen käsittelylle, johtuen asiakasnuorten seesteisistä

tilanteesta. Perheryhmäkodin vastaavan ohjaajan sijaisena toimivalle henkilölle kuitenkin sopi keskustelu aiheesta, ja kävimme Perheryhmäkodilla tapaamassa häntä.

Päädyimme pyytämään haastattelua ylikonstaapelilta, koska ajattelimme poliisin edustajalla olevan väkivalta- ja rikosaiheisiin kysymyksiimme sanottavaa. Vankilan apulaisjohtajalta saimme rikosseuraamusalaa edustavan ammattilaisen tietoa ja kokemuksia. Tutkijaan päädyimme hänen niin teoria- kuin käytännönoppineisuudenkin takia. Ohjaajaan puolestaan päädyimme kahdesta eri syystä. Ensinnäkin meitä tulevina sosio- nomeina kiinnostivat nimenomaan ohjaajan vastaukset aiheesta. Toisekseen mietimme, että olisi hyvä saada vielä toinenkin haastattelu, jonka saisimme nauhoittaa. Tällöin saisimme kenties kattavammat materiaalit haastattelusta. Ohjaajalle sopi nauhoitus.

Opinnäytetyön muuttuessa kehittämistyöstä tutkimukseksi, olimme jo ehtineet haastatella ylikonstaapelia sekä tutkijaa. Näissä kahdessa haastattelussa päämääränämme oli sekä selvittää haastateltavien näkemyksiä väkivaltaisesta radikalisoitumisesta, että kysyä heiltä konkreettisia neuvoja oppaan sisältöön tai ulkonäköön liittyen. Nämä kaksi haastattelua eivät vielä haastattelutilanteissa olleet teemahaastatteluiksi suunniteltuja. Loput kaksi haastattelua (vankilan apulaisjohtaja ja maahanmuuttajanuorten kanssa työskentelevä ohjaaja) suunnittelimme teemahaastattelu –menetelmää silmällä pitäen eli kysymyksiä teemojen mukaan jakaen. Näistä neljästä haastattelusta saimme luvan nauhoittaa tutkijan sekä ohjaajan haastattelut. Ylikonstaapelin ja vankilan apulaisjohtajan haastattelut kirjoitimme tietokoneella muistiin haastattelun aikana. Toinen meistä haastatteli ja toinen kirjoitti. Kirjoitimme muistiinpanoja nauhoitteiden tueksi myös tutkijan ja ohjaajan haastatteluissa.

4.3 Tutkimusaineiston analysointi

Aluksi litteroimme nauhoitetut haastattelut. Meillä oli kaksi nauhoitettua haastattelua sekä kaksi muistiinpanoihin pohjautuvaa haastattelua. Aineistoa litteroidessa meille alkoi jo muodostumaan alustava käsitys aineistosta sekä keskeistä asioista. Päätimme litteroida nauhoitetut haastattelut sanatarkasti. Litteroimme myös erilaiset täytesanat, kuten *tota* tai *niinku*. Äänensävyjä tai taukoja emme kuitenkaan merkinneet. Päädyimme tähän tarkkuuteen, sillä analyysitapana meillä on sisällönanalyysi. Sanatarkka litterointi mahdollistaa myös suorien sitaattien käyttämisen.

Litteroinnin tarkkuuteen vaikuttavat tutkimuskysymys ja valittu analyysitapa. Sisällönanalyysiin kuuluu usein sanatarkka litterointi, sillä siinä analysoidaan aineiston sisältöjä.

Myös täytesanat litteroidaan, mutta tauot, äänensävyt ja päällekkäiset puheet voidaan jättää merkitsemättä. Puheen rytmiä voidaan kuitenkin kuvata välimerkeillä. Täytyy kuitenkin huomioida se, että myös sisällönanalyysissa litteroinnin tarkkuus voi vaihdella. Litterointivaiheessa tutkija usein tutustuu aineistoon ja ottaa etäisyyttä itse haastattelutilanteeseen. Litteroinnin aikana voidaan jo tehdä teoreettisia ja analyttisiä valintoja. Litterointi onkin tärkeä vaihe haastattelujen analysoinnin kannalta. (Ruusuvuori & Nikander 2017, 430, 437, 439.)

Litteroinnin jälkeen aloitimme varsinaisen analyysin, jossa analyysitapana käytimme sisällönanalyysia. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää jokaisessa laadullisen tutkimuksen perinteessä. Sisällönanalyysi voi olla yksittäinen metodi, mutta myös väljä teoreettinen kehys. Sillä tarkoitetaan erilaisten dokumenttien sisältöjen analyysia. Dokumentteja voivat olla esimerkiksi kirjat, artikkelit, haastattelut, puheet tai keskustelut. Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, jonka tarkoituksena on etsiä tekstin merkityksiä. Sisällönanalyysin avulla yritetään saada tutkittavasta asiasta kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103, 117.)

Sisällönanalyysin muotoja ovat aineistolähtöinen-, teorialähtöinen- ja teoriaohjaava analyysi. Päätimme käyttää teoriaohjaavaa sisällönanalyysia, joka etenee aluksi aineiston ehdoilla kuten aineistolähtöinen analyysi. Menetelmien ero tulee esille abstrahoinnissa (käsitteellistäminen), jossa aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin. Aineistolähtöisessä analyysissä käsitteet on tarkoitus luoda aineiston perusteella. Teoriaohjaavassa analyysissä teoreettiset käsitteet tuodaan taas valmiina. Teoreettiset kytkennät voivat toimia apuna, mutta analyysin ei tule pohjautua suoraan teoriaan. Analyysiyksiköt valitaan kuitenkin aineistosta valmiina. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 109, 133.)

Valitsimme teoriaohjaavan analyysin, sillä tutkimusmenetelmänä käytimme teemahaastattelua. Teemahaastattelun ja tutkimuskysymysten pohjalta meillä oli valmiina jo teoreettisia käsitteitä, joten pelkästään aineiston ehdoilla etenevä analyysi ei tullut kyseeseen. Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee kuitenkin aluksi aineiston ehdoilla, ja valmiit käsitteet tuodaan vasta lopuksi (Tuomi & Sarajärvi 2018, 133). Emme toteuttaneet kaikkia haastatteluja teemahaastattelurungon mukaan, joten teoriaohjaava analyysi oli parempi vaihtoehto kuin teorialähtöinen analyysi. Aineistoista saattoi tästä syystä tulla esiin myös muita teemoja ja käsitteitä. Analyysiyksikköinä eli valmiina analyysirunkona käytimme teemahaastattelujen teemoja, jotka olivat: väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja puuttuminen.

Analysointi alkoi aineiston redusoinnilla eli pelkistämällä. Pelkistämisessä aineistosta tulee karsia epäolennainen pois ja etsiä ilmaisuja, jotka kuvaavat tutkimustehtävää. Samaa ilmiötä kuvaavia ilmaisuja voidaan alleviivata esimerkiksi samanvärisellä kynällä. Aineistosta tulee etsiä tutkimustehtävää kuvaavat alkuperäisilmaisut ja luoda niille alkuperäisilmaisuja kuvaavat pelkistetyt ilmaisut. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–123.) Pelkistämävaiheessa etsimme alustavasti aineistosta samaa kuvaavia ilmaisuja. Samaa kuvaavat ilmaisut alleviivasimme samanvärisellä kynällä. Käytimme tässä apuna teema-haastattelujen teemoja. Samalla karsimme tutkimuksen kannalta epäolennaisia kohtia pois yliviivaamalla ne. Etsimme aineistosta alkuperäisilmaisut ja loimme niille pelkistetyt ilmaisut. Tämän jälkeen kirjoitimme kaikki pelkistetyt ilmaisut allekkain erilliselle tiedostolle.

Pelkistämävaiheen jälkeen teimme aineiston ryhmittelyn eli klusteroinnin. Ryhmittelyssä kaikki aineistosta löydetyt alkuperäisilmaukset käydään läpi. Samalla aineistosta etsitään samaa ilmiötä kuvaavia käsitteitä, jotka ryhmitellään eri luokiksi. Näistä luokista muodostuvat alaluokat. Alaluokille luodaan nimet niiden sisältöä kuvaavien alkuperäisilmausten mukaan. Luokitteluyksikköinä voidaan käyttää esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuutta, piirrettä tai käsitystä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124.) Aineistosta muodostui 14 alaluokkaa.

Ryhmittelyn jälkeen seurasi aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen. Tässä kohdin teoriaohjaava analyysi eroaa aineistolähtöisestä analyysistä. Aineistosta etsitään olennainen tieto ja luodaan teoreettiset käsitteet. Käsitteellistämässä edetään teoreettisiin käsitteisiin ja niistä johtopäätöksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125.) Tässä kohtaa toimme valmiit teoreettiset käsitteet aineistosta eli valmiiksi luodun analyysirungon. Nämä analyysirungon käsitteet toimivat yläluokkina. Yläluokkia oli siis kolme: ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja puuttuminen. Sovitimme aineistosta luodut 14 alaluokkaa näiden yläluokkien alle. Seuraavalla sivulla olevaan kuvioon (KUVIO 1.) olemme koonneet muodostuneet alaluokat ja yläluokat.

ALALUOKAT	YLÄLUOKAT
Radikalisoitumiseen johtavat syyt	ENNALTAEHKÄISY
Ennaltaehkäisyn keinot	
Nuoren tukeminen	
Luottamuksellinen asiakassuhde	
Väkivaltaisen radikalisoitumisen merkit	TUNNISTAMINEN
Tunnistamisen keinot	
Työntekijöiden tietoisuus	
Väkivaltainen radikalisoituminen ilmiönä	
Nuorten maahanmuuttajien haasteet	
Puuttumisen keinot	PUUTTUMINEN
Puuttumisen haasteet	
Internetin vaikutus	

KUVIO 1. Aineiston ryhmittely ja luokkien muodostuminen

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Haastattelimme tutkimusta varten ylikonstaapelia Lounais-Suomen poliisista, tutkijaa Siirtolaisuusinstituutista, Turun vankilan apulaisjohtajaa sekä nuorten maahanmuuttajien kanssa työskentelevää ohjaajaa. Haastateltavat kertoivat näkemyksiään maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisesta radikalisoitumisesta.

5.1 Maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy

Ensimmäinen haastattelun teema ja yläluokka on väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy. Tämä jakautuu neljään alaluokkaan, jotka ovat: radikalisoitumiseen johtavat syyt, ennaltaehkäisyn keinot, nuoren tukeminen ja luottamuksellinen asiakassuhde. Ensimmäiseksi alaluokaksi muotoutuivat syyt, jotka saattavat johtaa nuoren radikalisoitumiseen. Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat syrjäytymisen sekä yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisen, johon voi liittyä esimerkiksi työttömyyttä tai kielitaidon puutetta. Syrjäytymisen ei kuitenkaan nähty olevan suoralinjaisesti yhteydessä radikalisoitumiseen.

”Et se on varmasti yks asia tää, et kokee, et ei niinku kuulu tänne ja ei löydä sitä elämän mielekkyyttä. Ja ehkä just se syrjäytyminen voi olla niinku sit siinä mukana, mut ei ehkä sillee suoralinjaisesti kuitenkaa.” (Tutkija)

Kaksi haastateltavista mainitsi rasismin kokemuksen, jolla saattaa olla mahdollisesti vaikutusta. Tutkija mainitsi, että radikalisoitumiseen saattavat johtaa esimerkiksi poliittiset syyt. Muslimitaustaisilla nuorilla saattavat hänen mukaansa taustalla vaikuttaa maailmanpoliittiset syyt, esimerkiksi Lähi-Idän poliittiset tilanteet ja muslimien kohtaama sorto. Tutkija muistutti myös siitä, että väkivaltaisesti radikalisoituneiden nuorten joukossa on niin hyvä- kuin huono-osaisiakin nuoria. Nuoren elintaso ei siis suinkaan välttämättä kerro sitä, että radikalisoituuko nuori vai ei. Tutkija mainitsi myös epäoikeudenmukaisuuden kokemuksen, joka saattaa olla yksi riskitekijä. Tämän lisäksi hän korosti sosiaalisten kontaktien ja kaveriporukoiden merkitystä. Sosiaaliset kontaktit voivat olla riskitekijä, jos nuori on tekemisissä henkilöiden kanssa, joilla on tietynlaisia mielipiteitä.

Vankilan apulaisjohtaja kertoi, että vankila on siitä ongelmallinen paikka, että sinne ”pakataan” samanhenkisiä ihmisiä. Näin ollen ääriajattelijat löytävät helposti toisensa vankilassa, jolloin väkivaltaista radikalisoitumista saattaa tapahtua tiiviin sosiaalisen kans-

sakäymisen seurauksena. Apulaisjohtaja sanoi myös mahdollisten virkamiehistä tai oikeuslaitoksesta saatujen huonojen kokemusten olevan mahdollinen vankilassa olevien maahanmuuttajataustaisten nuorten radikalisoitumiseen johtava syy. Huonot kokemukset saattavat johtaa yhteiskuntavastaisuuteen, joka puolestaan voi johtaa väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Ohjaaja taas kuvasi, että suurin riski saattaa olla nuorilla, jotka viettävät paljon aikaa yksinään ja joihin on vaikea saada kontaktia. Hän mainitsi myös kielteisen oleskelulupapäätöksen merkityksen.

”Elikä jos saa kielteisen päätöksen Suomesta, niin kyl se varmaan siihen vaikuttaa, että alkaa ajattelemaan monesta asiasta negatiivisesti täällä, ja siihen ehkä alkaa korostumaan ne semmoset radikalisoitumiseen johtavat asiat.” (Ohjaaja)

Toisena alaluokkana on ennaltaehkäisyn keinot. Lähes jokainen haastateltava painotti ennaltaehkäisyn merkitystä. Yhteistyö eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa nähtiin tärkeänä. Apulaisjohtaja mainitsi poliisin tärkeäksi vankilan yhteistyötahoksi. Muita yhteistyötahoja radikalisoitumisen ehkäisyssä vankilassa ovat esimerkiksi sosiaaliviranomaiset, imaamit, kulttuuritulkit ja tulkit. Ylikonstaapeli sanoi poliisilla olevan rooli radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä. Hän painotti yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa, sillä poliisi ei toimi yksin. Ylikonstaapeli ja ohjaaja toivat molemmat esille, että poliisin on tärkeää luoda ilmapiiriä, jossa poliisiin voi luottaa. Ohjaaja kertoi, että poliisi on käynyt kertomassa nuorille työstään ja lainsäädännöstä Suomessa. Tämä on tärkeää, sillä osalla nuorista on huonoja kokemuksia poliisista kotimaassaan.

”Ja moni nuorihan täällä pelkää poliisia, koska poliisi käyttäytyy aivan väärin heidän kotimaassaan, ni ainaki niinku vie sitä pelkoo pois, et poliisiin voi aina luottaa Suomessa.” (Ohjaaja)

Ohjaaja mainitsi myös yhdistykset, järjestöt ja vapaaehtoiset, sillä nämä tahot järjestävät erilaista toimintaa nuorille. Osa haastateltavista toi esille, että ennaltaehkäisyssä on tärkeää miettiä erilaiset prosessit ja turvallisuusasiat valmiiksi. Ylikonstaapeli kertoi, että poliisi on omilla toimillaan varautunut, sillä uhan määrä on kasvanut. Varautumista ovat esimerkiksi erilaiset turvallisuuskäytännöt tapahtumissa. Myös tutkija painotti sitä, että prosessit tulisi miettiä valmiiksi etukäteen.

”Ja sit ku semmonen tilanne tulee eteen, ni miten sit toimitaan. Ja sit näitä on niinku helpompi miettiä sillon, ku kaikki on hyvin, et mikä se prosessi on.” (Tutkija)

Työyhteisöjen monimuotoisuus taas saattaisi ehkäistä hänen mukaansa vastakkainasettelujen syntymistä. Tutkija toi myös esille erilaiset rakenteelliset haasteet ja työkäytäntöjen toimivuuden.

”Ja ehkä sit onks niissä omissa työkäytännöissä jotain sellasta, jos miettii vielä sitä, et nuoret pystyis löytämään palveluita mitä on tarjolla. Löytääks ne? Onks kieli kysymyksiä? Onks jotain rakenteellisia asioita, jotka estää sen, et nuoret ei hakeudu tai ei tiedä tai miten nuori ylipäättään voidaan tavoittaa?” (Tutkija)

Kolmantena alaluokkana on nuoren tukeminen. Tutkija ja ohjaaja puhuivat molemmat elämän mielekkyydestä, johon kuuluvat koulu- tai työpaikka, kavereita sekä vapaa-ajan toimintaa. Nämä edistävät nuoren kuulumisen tunnetta. Ohjaaja mainitsi tärkeiksi turvallisuuden kokemuksen, kodinomaisuuden ja arjen rytmin. Hän myös mainitsi tärkeäksi sen, että nuori oppii asioimaan esimerkiksi virastoissa ja kulkemaan bussilla itsenäisesti. Ohjaajan mukaan nuorta voidaan tukea monin eri keinoin. Näitä ovat esimerkiksi oma-ohjaaja ajat sekä sosiaalityöntekijän ajat. Nuorelle pidetään tulkkiaikoja säännöllisesti tai tilataan lääkäriaika tarvittaessa. Välillä omaohjaajan ajat eivät kuitenkaan riitä, vaan nuori tarvitsee ammattiapua.

”Et joskus nuori ehkä halua liikaakin purkaa tavallaan niitä menneisyyden asioita. Sillon tarvii ammattiapua, eli sillo välttämättä ne omaohjaajan tulkkiajat ei enää riitä. Ja se on omaohjaajallekin liian raskasta.” (Ohjaaja)

Tutkija mainitsi, että sillä on vaikutusta, onko nuorella perhettä, joka voisi tukea häntä. Nuoren on myös tärkeää kokea voivansa olla oma itsensä. Tutkija toi esiin, että nuorilla saattaa olla vaikeampia jaksoja elämässä, jotka on syytä huomioida. Ohjaaja painotti uskonnon merkitystä monen nuoren mielenterveyden kannalta sekä uskonnonvapautta.

”Ja sit mun mielestä se on tärkeä myös nähdä, että semmosia vaikeampia jaksoja voi olla nuorten elämässä. Voi olla joku vaihe, joka tulee ja sit se taas menee. Et miten voi tukea nuoria ilman, että leimaa heitä ikuisesti syrjäytyneeksi tai radikalisoituneeksi tai terroristiksi tai miksi tahansa?” (Tutkija)

”Uskonto on joillekin niinku mielenterveyden kannalta varmasti tosi tärkeä asia. Ja jokainen saa valita oman uskontonsa, me ei siihen puututa.” (Ohjaaja)

Neljäntenä alaluokkana on luottamuksellinen asiakassuhde. Ohjaaja ja tutkija painottivat molemmat, että luottamuksellisen suhteen luominen nuoreen on todella tärkeää. Ohjaa-

jan mukaan luottamuksen syntyminen edesauttaa sitä, että nuorta voidaan auttaa tarpeen vaatiessa, ja mahdolliset nuoressa tapahtuvat muutokset voidaan tunnistaa. Tutkija taas painotti, että luottamuksellisen suhteen rakentaminen pitäisi aloittaa jo silloin kun kaikki on hyvin. Työn pitäisi myös olla jatkuvaa ja pidempiaikaista. Tutkija näki tärkeäksi verkostojen luomisen nuorelle, jolloin nuorella on olemassa olevat keskustelukanavat. Hän mainitsi, että työntekijänä on tärkeää pysyä kartalla nuoren tilanteesta.

”Et se on tärkein, et meil on se kontakti nuoreen. Sillo sitä luottamusta alkaa syntyä ja sillo me tunnetaan nuori mahdollisimman hyvin ja sillo me voidaan auttaa, jos hänessä tapahtuu muutoksia, niin me huomataan ne.” (Ohjaaja)

”Et on sellasta pitempiaikaista ja luottamuksellista vuorovaikutusta, et voi niinku puhua nuoren kanssa ja niinku oikeesti arvostaa ja kuunnella ja olla tukena siinä. Ja olla jotenki kartalla siitä, et mitä nuorelle tapahtuu, et mitä on niinku meneillään.” (Tutkija)

5.2 Väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistaminen

Toinen teema ja yläluokka on väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistaminen. Tämä muodostuu viidestä alaluokasta, jotka ovat: väkivaltaisen radikalisoitumisen merkit, tunnistamisen keinot, väkivaltainen radikalisoituminen ilmiönä, nuorten maahanmuuttajien erityishaasteet ja työntekijöiden tietoisuus aiheesta. Ensimmäinen alaluokka on radikalisoitumisen merkit. Lähes kaikki haastatelluista mainitsivat ystäväpiiriin muutoksen yhdeksi mahdolliseksi merkiksi. Useampi haastatelluista myös korosti haastatteluissa sitä, että väkivaltaisen radikalisoitumisen merkkien tunnistamiseen ei ole olemassa mitään yksiselitteistä vastausta tai listaa, eikä yksi muutos vielä tarkoita radikalisoitumista.

Ylikonstaapeli korosti kokonaisnäkemystä ja sen tärkeyden ymmärtämistä koskien nuoren elämää. Ylikonstaapeli kertoi koulumaailmasta kuvitteellisen esimerkin, jossa henkilön olemus ja käyttäytyminen muuttuvat voimakkaasti kesäloman aikana. Tällainen muutos henkilössä voi ylikonstaapelin mukaan olla yksi mahdollisista merkeistä. Tutkija muistutti, että kaikilla nuorilla on monenlaisia vaiheita elämässään. Tutkija kertoi erään tapausesimerkin nuoresta, jonka vanhemmille nuoren maastalähtö ja eristäytyminen olivat merkkejä. Lisäksi tutkija kertoi omaan tutkimusaineistoonsa perustuen esimerkiksi sen, että vahva uskonnollinen etsintä sekä ehdottomuus suhteessa uskontoon olivat osaltaan herättäneet nuoren vanhempien huolen.

"- se että niinku halus lähtee pois ja eristäytyä. Jäi vanha kaveripiiri ja vanha elämä." (Tutkija)

"-- sit ehkä semmonen hyvin voimakas tavallaan uskonnollinen etsintä, joka sit ehkä herätti, tavallaan ehdottomuus suhteessa siihen uskontoon, et se herätti vanhempien huolen myös." (Tutkija)

Vankilan apulaisjohtaja puolestaan kertoi konkreettisia, "käsinkosketeltavia" merkkejä. Hän sanoi, että vangeissa väkivaltaisen radikalisoitumisen merkkejä voi tunnistaa ulkonäön muuttumisesta (esimerkiksi tatuoinnit), vankien selleihin kirjoittamista teksteistä sekä vaatetuksen muuttumisesta. Apulaisjohtaja sanoi, että toisaalta merkkien tunnistaminen vankilassa on haastavaa. Hän perusteli tätä sillä, että oikeiden asioiden etsiminen oikeista ihmisistä ei ole helppoa. Myös ohjaaja mainitsi radikalisoitumisen mahdolliseksi merkiksi nuoren ehdottomuuden omaan uskontoonsa liittyvissä mielipiteissään. Lisäksi hän nimesi nuoren tietynlaisen ystäväpiirin mahdolliseksi merkiksi.

"Öö, ystäväpiiri on tietenki semmonen mikä vois olla niinku yks merkki siitä, että on radikalisoitumassa tai muuttumassa jotenki se oma ajatusmaailma." (Ohjaaja)

Toinen alaluokka on väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamisen keinot. Ylikonstaapeli painotti tunnistamisen keinona yhteistyötä eri työntekijöiden välillä. Hän sanoi, että jos kymmenen ihmistä on kiinnittänyt huomiota samaan asiaan samassa ihmisessä, niin kyllä jotain on silloin meneillään. Tutkija sanoi tunnistamisen mahdolliseksi keinoksi työyhteisöjen moninaisuuden, koska muun kuin suomalaisen taustan omaava työntekijä saattaa paremmin tunnistaa merkkejä kantasuomalaista työntekijää paremmin.

"--että olis hyvä, jos niin kun muista uskonnollista taustoista ja etnisistä taustoista tulevia ihmisiä ois mukana siinä työssä. Myös eri kielellisistä taustoista tulevia ihmisiä. Just sellainen monimuotoisuus niissä työyhteisöissä ois tosi tärkeä. Et ehkä silloin vois niitä ehkä heikkojakin signaaleja tunnistaa paremmin. Et ehkä ei itse aina niinku suomalainen...ei oo niin paljon ehkä kontakteja näihin perheisiin tai maahanmuuttajataustaisiin. Ni voi olla, että on vaikeeta ehkä niinku ymmärtää, ja sit jos on kielellisiä ongelmia ja muuta." (Tutkija)

Vankilan apulaisjohtaja sanoi tunnistamisen keinoksi esimerkiksi sen, että vankien selleihin kirjoittamat tekstit kuvataan analysointia varten sekä lainsäädännön antaman mahdollisuuden tutkia vangin kirjeenvaihtoa. Lisäksi hän mainitsi, että jos vanki esimerkiksi haluaa vaihtaa asuinympäristöä, niin mietitään, että mistä se johtuu? Miksi vanki haluaa tiettyjen ihmisten pariin? Apulaisjohtaja kertoi myös, että tietyt työntekijät vankilassa seu-

raavat vankien yhteydenpitoa vankilan ulkopuolelle, tunnistaakseen tällä tavalla radikalisoitumista. Lisäksi apulaisjohtaja kertoi, että vankilaan on saatu virkamies, jonka pääsääntöinen tehtävä on seurata radikalisoitumiseen liukumassa olevia ja tunnistaa merkkejä. Ohjaaja sanoi, että hänen työpaikallaan merkkejä on mahdollista tunnistaa arjessa asukaspalaverien kautta.

”Ja sitte just et meil on palaverit, meil on asukaspalaveri kerran viikossa, elikkä sillon puhutaan nuorten asioita, ja mahdollisimman moni ohjaaja on paikalla, ja välillä myös sosiaalityöntekijä, ja sillon aina ehkä sit puhutaan, jos huomataan että jonkun nuoren käyttäytyminen on esimerkiksi muuttunut paljon lähiaikoina.” (Ohjaaja)

Ohjaaja painotti radikalisoitumisen tunnistamisen olevan todella vaikeaa. Tunnistamista haastaa esimerkiksi kielimuuri nuorten ja ohjaajien välillä. Ohjaaja pohti tunnistamisen keinoksi myös luottamuksen syntymistä nuoren ja ohjaajan välille. Luotettavassa vuorovaikutussuhteessa on ohjaajan mukaan helpompi tunnistaa väkivaltaista radikalisoitumistakin. Lisäksi ohjaaja mainitsi tunnistamisen mahdollisuutena ajan, jonka he viettävät nuorten kanssa. Ohjaaja nimittäin sanoi, että heillä on sikäli ainutlaatuinen tilanne, että he ovat nuorten kanssa vuorokauden ympäri paikalla. Ohjaajilla on paljon aikaa nuorille.

Kolmas alaluokka tunnistamisessa on työntekijöiden tietoisuus väkivaltaisesta radikalisoitumisesta. Ylikonstaapeli vastasi, että viime vuosina nuorten kanssa työskentelevien tietoisuus aiheesta on lisääntynyt aiheen noustessa esiin. Ylikonstaapeli kertoi myös kuuluvansa työryhmään, jossa käsitellään radikalisoitumiseen liittyviä asioita. Tämän työryhmän tehtäviin kuuluu informaation vieminen aiheesta eri koulutusryhmille. Ylikonstaapelin mukaan yleisellä tasolla yhteiskunnassamme työntekijät ovat aiemmin olleet sinitilmäisiä, mutta nyt pyritään tuomaan eri toimialoille esille piirteitä henkilöistä, jotka voisivat olla radikalisoituneita. Tutkija oli sitä mieltä, että kaiken kaikkiaan melko vähän nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset tietävät aiheesta.

”Kyl se sit kuitenkin loppujen lopuks, aika vähän siitä ammatissa työskentelevät ammattilaiset tietää.” (Tutkija)

Vankilassa työntekijöiden tietoisuus väkivaltaisesta radikalisoitumisesta on apulaisjohtajan mukaan viime aikoina lisääntynyt. Toisaalta hän sanoi, että ilmiö on siitä huolimatta vielä niin tuore, että sitä ei vielä kovin hyvin varmaan tunnisteta. Vankilatyöntekijöille järjestettyjä koulutuksia ovat haastatellun mukaan Radinet –koulutus ja Suojelupoliisin järjestämä koulutus. Lisäksi käytössä on Vera2 –niminen arviointityökalu. Apulaisjohtaja sanoi, että työntekijöiden tietoisuutta lisääviä koulutuksia on vuorotyön takia haastavaa

järjestää. Kysyessämme ohjaajalta onko väkivaltainen radikalisoituminen aihepiirinä tuttu hänen työyhteisössään, hänen vastauksensa oli myönteinen. Heidän osaamistaan on kehitetty Maahanmuuttoviraston ja poliisin järjestämällä koulutuksilla. Lisäksi haastattelemamme ohjaaja kuuluu erääseen Maahanmuuttoviraston väkivaltatyöhön liittyvään hankkeeseen. Kysyimme myös yleisellä tasolla ohjaajan mielipidettä sosiaalialan työntekijöiden tietotaidosta maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaiseen radikalisoitumiseen liittyen. Siihen hän vastasi, että teoretietoa kyllä on koulutusten kautta saatu, mutta käytännössä tunnistaminen on vaikeaa.

”Aihepiirinä se on tuttu ja varmaan nyt lähivuosina se asia on viel jotenki korostunut. Ja me ollaan kaikki saatu koulutusta...öö...Maahanmuuttovirastol on ollu oma koulutuksensa, ja poliisilla on ollu oma koulutuksensa.” (Ohjaaja)

Neljäs alaluokka tunnistamisessa on väkivaltainen radikalisoituminen ilmiönä. Erityisesti ylikonstaapeli ja tutkija muistuttivat siitä, että tämä ilmiö ei koske pelkästään maahanmuuttajia. Kuka tahansa voi radikalisoitua. Ylikonstaapeli sanoi, että tällä hetkellä keskustelu maahanmuuttajista ja väkivaltaisesta radikalisoitumisesta on huonolla tolalla, koska ääripäät vain huutavat. Tutkija mainitsi, että esimerkiksi Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa puhutaan myös oikeiston ja vasemmiston radikalismista. Tutkija mietti, että oikeisto- ja vasemmistoradikalismien itse prosesseissa ei liene juurikaan eroa verrattuna maahanmuuttajataustaisten nuorten radikalisoitumiseen. Tutkijan mukaan radikalisoituminen on monitahoinen ilmiö. Hän myös mainitsi ilmiön olevan pinnalla Turussa elokuussa 2017 tapahtuneiden puukotusten vuoksi. Tutkija myös herätti meidät ymmärtämään väkivalta –sanan merkityksen tässä ilmiössä.

”Et ei se sinänsä oo vaarallista et ihmiset radikalisoituu, mut siis sit, jos siihen alkaa tulla semmosta niinku väkivaltaa mukaan, niin sithän se on eri asia.” (Tutkija)

Tutkija myös vahvisti ymmärrystämme siitä, että meidän on tärkeää opinnäytetyössämme laajentaa maahanmuuttaja –käsitettä maahanmuuttajataustaisiin. Maahanmuuttajataustainen –käsite sisältää myös toisen ja kolmannen polven maahanmuuttajat. Pelkkä maahanmuuttajanuorista puhuminen sulkisi keskustelusta pois merkittävän osan asiakasryhmää. Vankilan apulaisjohtaja sanoi väkivaltaisen radikalisoitumisen nousseen esille vasta viimevuosina. Ohjaaja pohti, että hänen käsityksensä mukaan radikalisoituminen voi tapahtua melko nopeasti. Ohjaaja mainitsi myös, että välillä heidän yksikönsä muuttaa ”hulttionuoria”, joilla on esimerkiksi poissaoloja koulusta ja yksiköstä,

päihteidenkäyttöä ja sääntöihin sopeutumattomuutta. Ohjaaja kuvasi näitä nuoria ”liukkaiksi kavereiksi”, joiden asioissa on setvimistä. Ohjaajan seuraava pohdinta oli tutkimuksellisesti mielenkiintoinen suhteessa väkivaltaiseen radikalisoitumiseen.

” -mutta mä ehkä ajattelen et he ei oo ehkä semmosii, että he helposti radikalisoituivat. - - esimerkiks mä kuvittelen, et radikalisoitumiseen monesti liittyy päihteettömyys.” (Ohjaaja)

Viides alaluokka on maahanmuuttajataustaisten nuorten erityishaasteet. Vankilan apulaisjohtajalla oli tähän kysymykseen useita vastauksia. Hän mainitsi ensimmäisenä kielitaidon puutteen. Sen jälkeen hän kertoi, että kantasuomalaiset vangit ovat todella usein rasistisia. Näin ollen maahanmuuttajataustaisen nuoren vangin eläminen vankilassa voi rasismin takia olla erittäin raskasta. Apulaisjohtaja jatkoi, että vangin ihonväri sanelee paljon muille vangeille ja, että joka tapauksessa nuori vanki joutuu silmätikuksi vankilassa. Lisäksi apulaisjohtaja sanoi, että asiakasryhmämmekin vankeja helposti ahdistaa lukkojen takana oleminen, selleistä kun ei pääse itsenäisesti ulos.

Varsinaisten kysymystemme loputtua apulaisjohtaja mainitsi vielä maahanmuuttajataustaisten nuorten vankien erityishaasteeksi uskonnon, koska maahanmuuttajataustaiset kokevat usein kristinuskon vääräuskoiseksi. Näin ollen uskontojen vastakkainasettelun riski on läsnä. Apulaisjohtajan mukaan Suomi maana myös edustaa maahanmuuttajataustaisille nuorille vangeille virkamieskoneistoa ja käskyjä. Nämä nuoret saattavat kokea, että demokratia alistaa heitä. Tämä on asiakasryhmää koskeva erityishaaste. Apulaisjohtaja kertoi nuorten maahanmuuttajien erityishaasteeksi myös vajaan tietämyksen liittyen suomalaiseen yhteiskuntaan. Esimerkkinä haastateltu mainitsi, että maamme lainsäädännön mukaan jokaisen vangin on päästävä ulos tunniksi joka päivä. Lopuksi vankilan apulaisjohtaja totesi maahanmuuttajataustaisten vankien kanssa työskentelyn erityishaasteeksi uskonnonvapauden toteuttamisen. Muslimivankien Ramadan on nimittäin haastavaa toteuttaa vankilaolosuhteissa. Käytännössä esimerkiksi tiettyihin sellihin viedään mikroaaltouuni Ramadanin aikaan, muutoin kyseinen kodinkone ei sellien varustukseen kuulu.

Ohjaaja mainitsi maahanmuuttajanuorten mahdolliseksi erityishaasteeksi sen, että nuorten saattaa olla vaikea ymmärtää Maahanmuuttoviraston ja ohjaajan työpaikan eli nuorten asuinpaikan ero. Yksiköstä yritetään kohottaa nuoren katsetta eteenpäin ja rakentaa tulevaisuutta Suomessa. Ohjaaja totesi myös kulttuurishokin olevan yksikössä asuvien nuorten erityishaaste.

”Et sitä ei itse joskus niinku huomaa miten ajattelematon on, ku antaa nuorel imurin käteen et nyt on siivous, mut ku hän ei oo ikinä nähny imurii, niin hän ei osaa sitä käyttää. Et täytyy huomioida se tausta mones asias.” (Ohjaaja)

Ohjaajan mukaan yksikön nuorten kanssa opetellaankin paljon arjen taitoja. Erityishaasteeksi ohjaaja nimesi erikseen myös nuorten kuulumisuuden tunteen koskien suomalaista yhteiskuntaa. Ohjaaja sanoi, että sisäänpääsy maamme yhteiskuntaan olisi todella tärkeää nuorten kannalta. Tässä sisäänpääsyssä koulunkäynnillä on ohjaajan mukaan suuri merkitys.

5.3 Väkivaltaiseen radikalisoitumiseen puuttuminen

Kolmas teema ja yläluokka on väkivaltaiseen radikalisoitumiseen puuttuminen. Tämä jakautuu kolmeen alaluokkaan, jotka ovat: puuttumisen keinot, puuttumisen haasteet ja internetin vaikutus väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Ensimmäisenä alaluokkana on keinot, joilla voidaan puuttua väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Kaikki haasteltavat mainitsivat moniammatillisen yhteistyön tärkeänä osana puuttumista. Ylikonstaapeli sanoi, että yhteistyö on usein tietojenvaihtoa ja läpikäymistä. Poliisin saadessa vihjeen eri viranomaiset kokoontuvat yhteen. Ylikonstaapeli ja ohjaaja mainitsivat molemmat sosiaalialan ammattilaisten puuttumismahdollisuuksia. Nuoresta voidaan tehdä lastensuojeluilmoitus tietyissä tilanteissa. Sosiaalityöntekijä voi myös tehdä esimerkiksi huostaanotto päätöksen, jos nuoren tilanne niin vaatii. Yhteistyö poliisin kanssa nähtiin myös tärkeänä. Ohjaaja kertoi, että jos heillä on vahva epäily Suomen lainsäädäntöä rikkovasta rikollisesta toiminnasta, niin tällöin nuoresta ilmoitetaan poliisille. Tutkija korosti taas puheeksi ottamista, sekä yhteistyötä nuoren perheen kanssa, jos se on mahdollista. Myös hän oli sitä mieltä, että kyseessä on monialainen vastuu.

”Jos puhutaan epäilystä, ni silloin tosiaan me aina työyhteisönä siitä puhutaan, ja sosiaalityöntekijä on siinä mukana ja mietitään, et mistä tämä käyttäytyminen voi johtuu. Mut joka tapaukses, jos meil on vahva epäily Suomen lainsäädäntöä rikkovasta rikollisesta toiminnasta, ni me ilmoitetaan poliisille. Elikkä poliisi on antanut meille semmoset tiedot, mihin voi niinku semmosesta epäilystä laittaa tietoa, ni poliisi lähtee sit selvittämään asiaa.” (Ohjaaja)

”Ja perheillä on varmasti myös iso rooli, ja varmasti heillä on myös iso huoli. Et jos on perhettä. Voi olla tietysti yksintulleita myös. Ei mun mielestä oo niinku yksittäistä tahoaa, vaan se on semmonen monialainen vastuu.” (Tutkija)

Ohjaaja mainitsi poliisin lisäksi sosiaalityöntekijät ja terveyspuolen palvelut, joiden kanssa voidaan tehdä yhteistyötä epäilyksen herätessä. Nuorten opettajat ovat myös tärkeässä roolissa. Opettajat ottavat yhteyttä, jos he ovat huolissaan nuoren käytöksestä. Keskusrikospoliisin kanssa tehdään ohjaajan mukaan myös tarvittaessa yhteistyötä. Apulaisjohtajan mukaan vankilassa radikalisoitumiseen voidaan puuttua monin eri keinoin. Vangin yhteydenpitoa voidaan seurata tai tietynlaista materiaalia voidaan kerätä vangilta pois. Tällainen materiaali voi sisältää esimerkiksi rasismia tai tiukkaa islamin tulkintaa. Asumisjärjestelyjä voidaan myös muuttaa vankilassa, ja näin pystytään hajotamaan porukoita. Jengiläisiä puhutetaan mahdollisten väkivaltilanteiden jälkeen, ja tällä tavoin yritetään saada vanki vaihtamaan suuntaa.

Apulaisjohtaja ja tutkija mainitsivat molemmat Radinet -hankkeen. Radinet- hankkeesta on käynyt kouluttajia vankilassa kouluttamassa työntekijöitä. Radinetin Exit- ohjelmasta voidaan pyytää myös vangille keskustelijaa, joka auttaa häntä irtautumaan radikalisoitumisesta. Tutkija mainitsi, että radikalisoitumisen vastaiseen työhön on tärkeää osallistaa myös maahanmuuttaja- ja uskonnollisia yhteisöjä.

Toisena alaluokkana on puuttumisen haasteet. Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat poliisin rajalliset mahdollisuudet puuttua. Ylikonstaapeli toi esille, että poliisi toimii lakien ja asetusten mukaan. Henkilöä ei voida tuomita tai vangita, ellei hän ole rikkonut lakia. Poliisi ei voi esimerkiksi heti vangita henkilöä, josta on herännyt epäily. Kolme haastateltavista mainitsi, että yksittäisen henkilön tekoa voi olla vaikea estää. Ylikonstaapelin mukaan henkilö voi itse päättää tekoajan, -paikan ja -tavan, jolloin suurikaan määrä poliiseja ei välttämättä pysty estämään tekoa. Tutkija taas mainitsi, että ulkopuolisten voi olla vaikea huomata ja puuttua, jos tekijä on syrjään vetäytynyt. Hänen mukaansa ihminen voi myös yhtäkkiä seota, jolloin estäminen on vaikeaa. Ohjaaja taas toi esille, että vaikka yksittäinen teko voitaisiin estää, nuoren tilanteen kannalta se voi olla liian myöhäistä. Hän painottikin ennaltaehkäisyn merkitystä.

”Mikä se vakavuusaste sit on, ennen kun poliisi puuttuu ja miten poliisi voi siihen puuttua. Et sit voi olla monesti liian myöhästä jo. Et vaikka pystyttäis estämään joku yksittäinen teko, mutta niinku sen nuoren kannalta, et se ei välttämättä sitä hänen tilannettaan muuta.” (Ohjaaja)

Ohjaaja mainitsi, että saattaa olla todella vaikeaa puuttua nuoren uskonnolliseen maailmaan tai nuoren yhteyshenkilöihin, joilta hän saa radikaalia sanomaa. Tutkija taas pohti olisiko mahdollista, että joku nuoren lähipiiristä huomaisi tai puuttuisi. Tai olisiko lähipiirissä rohkeutta puuttua tai tietoa mihin voisi ottaa yhteyttä.

”Mut oisko sit uskaltanut tai osannut puuttua? Oisko sit osannut ottaa yhteyttä vaikkapa sosiaalityöntekijään tai mikä sit ois se taho keneen vois ottaa yhteyttä? Et jos perhepiirissä vaikka huomaa, et alkaa tulla semmosia ajatuksia. Sillon se luottamus on tosi tärkeä, et on joku ihminen, johon luottaa ja voi pitää yhteyttä.” (Tutkija)

Kolmas alaluokka käsittelee internetin vaikutusta maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat internetin olevan nykypäivänä kanava, jolla mahdollinen väkivaltaiseen radikalisoitumiseen liittyvä materiaalikin leviää. Ylikonstaapeli kertoi, että usein alkukipinä tällaiseen materiaaliin lähtee salatuilta alustoilta eikä viranomaisilla ei ole keinoja päästä näille alustoille. Ylikonstaapeli sanoi, että internetissä tapahtuu värväämistä ja tiedonvaihtoa. Hän totesi myös, että internetissä on paljon hyvää, mutta tässä suhteessa paljon huonoa. Lopuksi ylikonstaapeli mainitsi, että kiinnijäämiseen riski on pieni virtuaalisessa maailmassa. Myös tutkija muistutti internetistä vaikutteiden levittäjänä. Ohjaaja puhui sosiaalisesta mediasta, joka hänen mukaansa tekee väkivaltaisen radikalisoitumisen aiempaa helpommaksi. Suurimmalla osalla ohjaajan työpaikassa asuvista nuorista on älypuhelin. Ei välttämättä heti nuoren muuttaessa yksikköön, mutta jossain vaiheessa nuoret hankkivat älypuhelimien. Ohjaaja antoi ymmärtää, että periaatteessa nuoren sosiaalisen median käytön perusteella voisi tunnistaa väkivaltaista radikalisoitumista. Hän toki tähdensi, että heillä ei ole tietenkään mitään valtuuksia tutkia nuorten internetin käyttöä.

”Niitä vaikutteita tulee sitte myös internetin kautta.”(Tutkija)

”-tosiaan toi somen käyttö on varmast semmonen mikä on tota noin... semmonen tiedonkulun väline nykypäivänä, et sielt tulee paljon vaarallista tietoa.” (Ohjaaja)

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu, tutkimuksen arviointi sekä jatkotutkimusideat

Kun tarkastellaan väkivaltaiseen radikalisoitumiseen johtavia syitä, on tärkeää kiinnittää huomiota sosiaaliseen eriarvoisuuteen eli köyhyyteen, syrjäytymiseen ja syrjintään. Täytyy kuitenkin ymmärtää, ettei niillä ole suoraa yhteyttä radikalisoitumiseen. (Creutz 2015, 1–2.) Haastatteluissa ilmeni vahvasti tämä sama asia, ettei syrjäytyminen yksinään johda radikalisoitumiseen. Syrjäytymisellä ei ole suoraviivaista yhteyttä radikalisoitumiseen, vaan kyse on useiden eri tekijöiden monisyisestä summasta.

Sekä tietoperustastamme että haastatteluista ilmenee myös se, että ennaltaehkäisyn merkitys on valtavan suuri. Ennaltaehkäisyssä on tutkimuksemme mukaan erityisen tärkeää yhteistyö eri viranomaisten ja muiden toimijoiden välillä. Ennaltaehkäisyssä olennaista on myös se, että turvallisuusasiat ja toimintamallit ovat mietittyinä etukäteen, jotta työntekijöillä on kyky ja taito toimia mahdollisen tilanteen tullessa eteen. Edellä mainittu seikka painottui erityisesti tutkijaa haastatellessa. Sekä tietoperustassamme että haastatteluissa mainitaan Radinet –hanke tärkeänä tekijänä väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä. Teoriaperustastamme käy ilmi, että maahanmuuttajilla saattaa olla haasteita suomalaisen yhteiskuntaan integroitumisessa. Yhteiskuntaan kiinnittyvyys tuli ilmi myös haastatteluissa, joissa todettiin nuoren tukemisen olevan tärkeää, jotta hän pysyy kiinni yhteiskunnassa. Nuorta tukee tutkimuksemme mukaan esimerkiksi koulunkäynnin sujuminen ja työssäkäynti sekä kaverien olemassaolo. Asiakassuhteissa luottamuksen syntyminen nuoren ja työntekijän välille on todella tärkeää.

Väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamisessa suurin osa haastatelluista mainitsi mahdolliseksi merkiksi nuoren kaveripiirin muutoksen. Radikalisoitumisen merkki voi olla se, että ihmissuhteet samoin ajattelevien kanssa syvenevät (Euroopan neuvosto 2018a, 12). Kaksi haastatelluista sanoi ehdottomuuden uskonnollisissa mielipiteissä voivan olla merkki radikalisoitumisesta. Konkreettisia tunnistettavia merkkejä tutkimuksen mukaan voivat olla esimerkiksi nuoren kirjoittamat tekstit, hänen vaatetuksensa sekä tatuointinsa. Tutkimuksesta kuitenkin ilmeni, että on tärkeää ymmärtää, ettei yksi merkki välttämättä vielä takaa kyseessä olevan väkivaltaisesti radikalisoitunut henkilö. Tunnistamisen keinoiksi haastateltavat taas mainitsivat monimuotoisuuden työyhteisöissä sekä yhteistyön eri viranomaisten välillä.

Haastateltujen mukaan viime aikoina nuorten kanssa työskentelevien tietoisuus aiheesta on lisääntynyt, mutta silti kentällä tarvitaan lisää tietotaitoa. Tutkija kuvasi väkivaltaisen radikalisoitumisen ilmiönä monitahoiseksi. Haastatteluissa toistui, ettei tämä ilmiö koske vain maahanmuuttajia, vaan kuka tahansa voi radikalisoitua. Maahanmuuttajanuorten erityishaasteiksi osoittautuivat puutteellinen kielitaito sekä tietämys suomalaisesta yhteiskunnasta. Lisäksi heidän erityishaasteena saattaa olla Suomeen sopeutuminen ja tottuminen.

Haastatteluissa moniammatillinen yhteistyö nähtiin tärkeänä tekijänä puuttumisessa, samoin Radinet –hanke. Puuttumisesta ilmeni se, ettei poliisi pysty tuomitsemaan ketään ilman, että henkilö syyllistyy rikokseen. Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat internetin nykypäivänä kanavaksi, joka on otollinen väkivaltaisen radikalisoitumisen levittäjä. Iskujen ennakoivaltuista ja toteuttamisesta tehdään internetissä levitettävää materiaalia (Puistola 2007, 108).

Tavoitteemme tässä opinnäytetyössä oli tutkimuskysymyksen mukaisesti selvittää eri organisaatioiden edustajien näkökulmia maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisesta radikalisoitumisesta. Lisäksi tavoitteemme oli tietoperustan avulla koota tietoa tästä aiheesta sekä toki myös itse oppia meille ennalta melko tuntemattomasta ilmiöstä. Saimme neljän keskenään hyvin eri taustaisen haastateltavan näkemyksiä teemahaastatteluina. Saimme siis tutkimuskysymyksiin vastaukset. Tietoperustaan kokoamamme teoriatieto ja haastattelujen sisällöt sointuvat yhteen.

Tutkimuksen toteutus sisälsi niin hitaampia syventymisiä kuin tasaisen joutuisaa suorittamistakin. Olemme tyytyväisiä valintaamme käyttää teemahaastattelua aineistonkeruumenetelmänä. Tämä menetelmä mahdollisti moninaisemman ja kattavamman haastattelun kuin esimerkiksi valmiit vaihtoehdot sisältävä lomakehaastattelu olisi mahdollistanut. Teemahaastattelu on muodoltaan niin vapaa, että haastateltava voi halutessaan puhua varsin vapaasti. Tällöin haastattelumateriaali edustaa haastateltavan puhetta itsessään. (Eskola & Suoranta 1998, 88.) Kahden ensimmäisen haastattelun saaminen sopimaan tutkimukselle sopivaan muotoon oli haastavaa, mutta haastattelujen sisältö oli kuitenkin tutkimuksen kannalta hyvää ja sopivan laajaa.

Mietimme, että yhtenä lisähaastateltavana eri kotoutumisen vaiheessa olevien nuorten parissa työskentelevä ohjaaja olisi ollut tutkimuksellisesti mielenkiintoinen haastateltava. On nimittäin mahdollista, että eri paikoissa ohjaajien näkemykset ja kokemukset olisivat eronneet toisistaan asiakasnuorten Suomessa oloajan eroavaisuudesta johtuen. Jälkeenpäin meille tuli mieleen, että olisi ollut tutkimuksellisesti mielenkiintoista haastatella

myös nuorisotalolla työskentelevää ohjaajaa. Erityisesti ajattelimme tätä mahdollisuutta Turussa Halisissa tai Varissuolla maahanmuuttajanuorten suuren määrän vuoksi. Nuorisohjaajan näkemykset olisivat kenties tuoneet uutta sisältöä tutkimukseemme, koska nuorisotalolla nuoret viettävät vapaa-aikaansa. Samoin meille tuli mieleen jälkikäteen, että yksi haastatelluista olisi voinut olla myös nuorisoiikäisten opettaja. Opettaja olisi ker-tonut aiheesta oman ammattinsa kautta, mikä olisi kenties osaltaan avartanut meitä tutkijoina. Koulut ovat olennaisessa asemassa väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaeh-käisyssä (Opetushallitus 2018, 10).

Maahanmuuttajanuorten ja ylipäänsä kaikkien ihmisten väkivaltaisesta radikalisoitumi-sesta tarvitaan ehdottomasti lisää suomenkielistä kirjallisuutta ja tutkimuksia. Tämän huomasimme opinnäytetyötä tehdessämme, koska lähteitä väkivaltaisesta radikalisoitu-misesta ei ole kovinkaan paljoa olemassa. Ehdotammekin jatkotutkimusideana uuden suomenkielisen kirjallisuuden ja tutkimusten luomista aiheesta. Erityisesti sosiaalialan uudet julkaisut kokisimme tulevina sosionomeina tärkeinä. Haastatteluista opimme, että maahanmuuttajataustaisten nuorten parissa työskenteleviä koulutetaan väkivaltaiseen radikalisoitumiseen liittyen tälläkin hetkellä melko paljon, mutta siitä huolimatta koulu-tusta sosiaalialalle ja kentälle yleensäkin tarvitaan lisää.

6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen ja etiikan välillä vallitsee kaksisuuntainen suhde. Toisaalta tutkimuksessa saadut tulokset vaikuttavat eettisiin ratkaisuihin. Toisaalta taas eettiset näkökulmat vai-kuttavat tutkijan ratkaisutapaan tieteellisessä työssään. Jälkimmäistä etiikan ja tutkimuk-sen yhteyttä nimitetään virallisesti tieteen etiikaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 147.)

Koemme, että maahanmuuttajanuorten väkivaltainen radikalisoituminen aiheena on tie-tyllä tavalla arka puheenaihe. Maahanmuutto aiheena nimittäin puhuttaa voimakkaasti tälläkin hetkellä yhteiskunnassamme ja mediassa. Arkaluontoiseksi katsomaamme asi-aan eettisyys linkittyy vahvasti monella tavalla. Vaara maahanmuuttajien leimaamisesta väkivaltaisella radikalisoitumisella oli teoriatasolla olemassa opinnäytetyötä aloittaessa, vaikka idea kohderyhmän suhteellisen tarkasta rajaamisesta tuli hankkeelta eikä meiltä. Papyrus on monikulttuurisasioihin kohdentuva hanke, joten sen takia asiakasryhmä tässä toimeksiannossa ei ollut kaikki ihmiset. Maahanmuuttaja –termin laajentamisella maahanmuuttajataustainen –termiin laajensimme asiakasryhmää. Sisällyttämällä myös

toisen ja kolmannen polven maahanmuuttajat käsittelemäämme asiakasryhmään, vähensimme tietyn asiakasryhmän ”sormella osoittamista”.

Tieteellinen tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävä ja luotettava ainoastaan, mikäli tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu esimerkiksi rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä esittämisessä ja tutkimusten sekä niiden tulosten arvioinnissa. Tutkimuksessa pitää noudattaa avointa ja vastuuntuntoista viestintää tutkimustuloksia julkaistessa. Muiden tutkijoiden tekemää työtä tulee kunnioittaa viittaamalla asianmukaisesti heidän tutkimuksiinsa. Tutkimuksessa syntyneet aineistot pitää tallentaa tieteelliselle tiedolle asetettuja vaatimuksia noudattaen. Tutkimusluvut tulee hankkia ennen tutkimuksen aloittamista. Jokainen tutkimusentekijä vastaa itse hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7.)

Haastattelukysymyksiä tehdessämme pohdimme sopivan neutraaleja sanavalintoja sekä kysymyksenasettelua. Näin pyrimme välttämään asiakasryhmän leimaamista omalla kielenkäytöllämme. Kuten olemme aiemmin tässä opinnäytetyössä todenneet, väkivaltainen radikalisoituminen ei ole vain maahanmuuttajuuteen liittyvä asia, vaan kuka tahansa voi radikalisoitua. Kysymyksiä tehdessämme pyrimme kiinnittämään huomiota siihen, että pysyisimme yleisellä tasolla emmekä väärällä tavalla kohdentaisi kyseiseen haastateltavaan. Haastattelurungossa ei ole kysymyksiä, joissa kysyttäisiin heidän henkilökohtaisia kokemuksiaan väkivaltaisesta radikalisoitumisesta. Alun perin tarkoituksemme oli, että mikäli haastateltaville sopii, mainitsemme tässä opinnäytetyössä heidän nimensä. Yhdelle haastatelluista se ei sopinut, joten päädyimme kaikkien kohdalla mainitsemaan vain henkilön taustaorganisaation ja työnkuvan kyseisessä organisaatiossa. Osallistujien nimettömyys on suositeltavaa, vaikka lupa nimien julkaisuun olisikin (Reynolds 1987, Tuomen & Sarajärven 2018, 156 mukaan). Tämä kirjallisuudesta löytynyt seikka vahvisti päätöstämme säilyttää haastateltujen anonymiteettiä.

Eettisyys tuli esille myös haastattelujen dokumentoinnissa, sillä emme saaneet lupaa nauhoittaa kaikkia haastatteluita. Eräs oleellinen osa haastateltavan suoja on hänen oikeuksiensa ja hyvinvointinsa suojeleminen (Reynolds 1987, Tuomen & Sarajärven, 156 mukaan). Eettisesti ajatteleamalla hyväksyimme nauhoitusten puuttumisen, koska haastatelluilla sekä heidän taustaorganisaatioillaan on tietysti oikeus kieltää haastattelun nauhoittaminen. Meidän kannaltamme tutkimuksellisesti nauhoitus olisi ollut helpottava tekijä, koska nauhaan voi palata uudelleen ja uudelleen.

Eriyisesti kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkijan pitää alati pohtia tekemiään ratkaisuja ja ottaa yhtä aikaa kantaa sekä analyysin kattavuuteen että oman toimintansa luotettavuuteen (Eskola & Suoranta 1998, 209). Olemme tehneet tämän opinnäytetyön pari-työnä. Näin ollen olemme voineet pohtia, verrata ja punnita eri vaihtoehtoja yhdessä, mikä on ollut eduksi.

Tämän tutkimuksen luotettavuuteen saattaa vaikuttaa se, että työmme vaihtui oppaan tekemisestä tutkimuksen tekemiseen kesken opinnäytetyöprosessin. Olimme nimittäin jo tehneet kaksi haastattelua työn muuttuessa tutkimukseksi. Näin ollen näiden kahden haastattelun kysymykset eivät olleet alun perin teemoihin jaoteltuina, vaan jaottelimme kysymykset teemoihin jälkikäteen näiden haastattelujen osalta. Luotettavuudessa on huomioitava myös se, että haastateltavia oli vain neljä. Tämän vuoksi tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää kovin laajalti. Lisäksi kyseiset haastateltavat edustavat kukin omaa organisaatiotansa eli luultavasti haastattelut ovat osittain aikaan, paikkaan ja henkilöön sidottuja. Uskomme, että esimerkiksi haastateltujen kokemukset työurallaan, tämänhetkinen työnkuvansa sekä koulutustausta vaikuttavat siihen, kuinka he ajattelevat väkivaltaisesta radikalisoitumisesta.

Tutkimuksen luotettavuutta olisi lisännyt kaikkien haastattelujen äänittäminen. Kahden haastattelun dokumentointi on meidän muistimme ja muistiinpanojemme varassa. Meistä tuntui haasteelliselta muistaa ja ehtiä kirjoittaa näiden haastattelujen sisällöt, joten saattaa olla, että niistä jäi puuttumaan jotakin. Dokumentointiin liittyvä, luotettavuutta mahdollisesti heikentävä tekijä on myös se, että toisesta haastatteluäänitteestämme oli paikoitellen hyvin vaikeaa saada selvää. Kiinnitimme kuitenkin ajallisesti erityishuomiota tämän haastattelun litterointiin, mikä paikkasi luotettavuutta. Siitä huolimatta tähän haastattelulitterointiin jäi kaksi onneksi lyhyttä kohtaa, joista emme saaneet lainkaan selvää.

Luotettavuutta tässä tutkimuksessa puolestaan lisää ennakkoon tehty tutkimussuunnitelma, jota muokkasimme työn muututtua kehittämistyöstä tutkimustyöksi. Lisäksi luotettavuutta lisää se, että myös äänitetyissä haastatteluissa kirjoitimme muistiinpanoja litteroinnin tueksi. Meillä on ollut riittävästi aikaa tehdä tätä tutkimusta. Riittävä aika on perusvaatimus laadulliselle tutkimukselle (Tuomi & Sarajärvi 2018, 165). Uskomme, että luotettavuutta lisää se, että lähetimme haastattelukysymykset haastatelluille etukäteen. Näin heillä oli aikaa tutustua kysymyksiin ja muodostaa ajatuksiaan.

6.3 Oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu

Ammatillinen kasvu voidaan kuvata psyykkis- emotionaalisena kasvuna, johon kuuluu yksilön henkinen, psyykinen ja sosiaalinen kasvu. Ammatilliseen kasvuun kuuluu prosessinomaisuus ja henkilökohtaisuus sekä sidokset yhteisöön. Ammatillinen kasvu on välillä hidasta ja välillä taas nopeampaa. Siihen saattaa kuulua myös ajoittaisia pysähdyksiä. Pysähdyskohdissa opiskelija ei kyseenalasta omia arvojaan, asenteitaan tai oppimiaan asioita. Pysähdykset voidaan kuitenkin nähdä merkityksellisinä ajanjaksoina, sillä silloin aikaisemmin opittu tieto saattaa muokkautua syvällisemmin osaksi opiskelijan ajattelua ja toimintaa. (Mäkinen ym. 2009, 33.)

Opinnäytetyön prosessi on ollut pitkä, joten sen aikana on tapahtunut varmasti ammatillista kasvua kohti sosionomin asiantuntijuutta. Opinnäytetyön alussa kasvu oli hitaampaa ja siihen kuului myös pysähdyskohtia, jolloin tuli arvioida omaa työskentelyä ja opinnäytetyön prosessia. Loppua kohden kasvua on tapahtunut enemmän, sillä työskentely selkeni, ja meille oli selkeämpää mitä teemme. Prosessi ei ole ollut missään nimessä helppo, sillä tutkimuksen tekeminen oli meille täysin uutta. Olemme oppineet eniten juuri tutkimuksen tekemisestä. Olemme perehtyneet tutkimuskirjallisuuteen ja selvittäneet tutkimuksen toteuttamisen vaiheita. Opintojen aikana olemme tehneet paljon haastatteluja, mutta teemahaastattelu menetelmänä oli meille uusi, joten siihen piti myös perehtyä hyvin.

Kananen (2014, 28) kuvaa laadullista tutkimusta syklisesti etenevänä prosessina, jonka vaiheita ei voida etukäteen tarkalleen määritellä. Meille tuli yllätyksenä laadullisen tutkimuksen prosessin syklinen luonne. Ajattelimme aluksi tutkimuksen tekoa lineaarisesti etenevänä prosessina, joka etenee selkeästi vaihe vaiheelta. Opinnäytetyömme aihe kuitenkin muuttui kesken prosessin ja huomasimme muutenkin, että vaiheet ovat osittain päällekkäisiä tai edeltäviin vaiheisiin joutuu palaamaan myöhemmin. Tämä on vaatinut meiltä mukautumista. Toisaalta työelämässäkin suunnitelmat voivat muuttua ja täytyy osata joustaa sekä mukautua uuteen tilanteeseen.

Tutkimuksen aihe oli myös haasteellinen. Meillä ei ollut juuri aikaisempaa tietoa väkivaltaisesta radikalisoitumisesta ilmiönä, joten olemme joutuneet perehtymään aiheeseen alusta alkaen. Toisaalta sosionomina on hyvä tietää radikalisoitumisesta, joten opinnäytetyön aihe on opettanut meitä paljon ajatellen tulevaa työuraamme sosiaalialalla. Laadullinen tutkimusprosessi on myös tutkijan oppimisprosessi, jossa tutkimuksen ajan tut-

kijan tietoisuus tutkittavasta ilmiöstä kasvaa (Kiviniemi 2018, 79). Kirjallisuuden ja tutkimusten etsiminen aiheesta oli myös haastavaa, sillä huomasimme teoriaperustaa tehdessämme, ettei luotettavia suomenkielisiä julkaisuja aiheesta ole kovinkaan paljon. Etenkään sosiaalialalle soveltuvia julkaisuja ei löytynyt juurikaan.

Olemme joutuneet pohtimaan eettisiä näkökulmia tarkkaan, sillä opinnäytetyön aihe on toisaalta arka. Osa haastateltavista toi esille eettisiä näkökulmia, joita jouduimme huomioimaan. Eettinen arviointikykyämme on kehittynyt selvästi opinnäytetyötä tehdessä. Opimme lisäksi paljon haastattelun tekemisestä. Teimme haastatteluja mielenkiintoisissa paikoissa. Haastattelujen kautta saimme käsitystä siitä, millainen on ohjaajan työkuva haastateltujen edustamissa organisaatioissa. Haastatteluja tehdessä olemme joutuneet pohtimaan muun muassa dokumentointia, kysymysten asettelua ja anonymiteettiä. Haastattelujen litterointi ja analysointi on vienyt paljon aikaa. Litterointia hankaloitti esimerkiksi yhden nauhan huono laatu. Tästä opimme, että nauhoitus laitteen tulee olla riittävän lähellä haastateltavaa. Haastattelu olisi myös hyvä nauhoittaa varmuuden vuoksi kahdella laitteella. Seuraavassa haastattelussa huomioisimme nämä asiat. Kehityimme siis tutkijoina prosessin edetessä ja muutimme menettelytapoja opinnäytetyön niin vaatiessa.

LÄHTEET

- Björklund, K. 2014. "Haluun koulutusta, haluun työtä ja elämän Suomessa". Yksintulleiden alaikäisten pakolaisten kotoutuminen Varsinais-Suomessa. Tutkimuksia A48. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.
- Creutz, K.; Saarinen, J. & Juntunen, M. 2015. Syrjintä, polarisaatio, nuoriso ja väkivaltainen radikalisoituminen. Syponur-Väliraportti. Helsinki: Svenska social- och kommunal högskolan vid Helsingfors universitet. Viitattu 13.12.2018 http://sockom.helsinki.fi/info/notat/notat_1505.pdf
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Euroopan neuvosto 2018a. Euroopan neuvoston käsikirja radikalisoitumisesta ja väkivaltaisesta ekstremismistä vankeinhoito- ja yhdyskuntaseuraamustyössä. Viitattu 13.12.2018 <https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-muut/a7LmTeXdp/radikalisaatiokasikirja.pdf?fbclid=IwAR3uGXs0WwBSwk-Aj1i5yENy3SQ0Rs3zQJ3d3zyy8QMEwhJcrv-zAXrDAbU>
- Euroopan neuvosto 2018b. Euroopan neuvoston käsikirja radikalisoitumisesta ja väkivaltaisesta ekstremismistä vankeinhoito- ja yhdyskuntaseuraamustyössä. Viitattu 13.3.2019 https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-muut/t6tkkckKt/RISE_VE-RAD_Loppuraportti_Julkinen.pdf
- European Commission's Expert Group on Violent Radicalisation 2008. Radicalisation Processes Leading to Acts of Terrorism. Viitattu 12.12.2018 <https://rikcoolsaet.be/files/2008/12/expert-group-report-violent-radicalisation-final.pdf>
- Helander, R. & Mikkonen, A. 2002. Ikävä äitiä. Ilman huoltajaa tulleet pakolaislapset Suomessa. Katsauksia E13/2002. Helsinki: Väestöliitto Väestöntutkimuslaitos.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2007. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hämeen-Anttila, J. 2017. Uusi islamin käsikirja. Helsinki: Otava.
- Härkönen, R. 2018. Asiantuntija: Puukottaja tuskin saa fanikerhoa. Turun Sanomat Ekstra 5.5.2018.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.
- Kavoori, A. & Flarey, T. 2006. Media, terrorism and theory: A reader. USA: Rowman & Littlefield.
- Kirkon ulkomaanapu 2018. Tekoja. Mikä ajaa nuoren ääriyhmään. Viitattu 14.12.2018 <https://www.tekojakampanja.fi/mika-kampanja/mika-ajaa-nuoren-aaeriryhmaan/>
- Kiviniemi, K. 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 74.
- Kiviniemi, K. 2018. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen tekemisestä teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 79.

Klopfenstein, B. 2006. ” Terrorism and the Exploitation of New Media”. Teoksessa Kavoori, A. & Flarey, T. (toim.) Media, terrorism and theory: A reader. USA: Rowman & Littlefield.

Koivunen, K. 2016. Suomen nuoret jihadistit ja miten radikalisoituminen torjutaan. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Kullberg, A. 2011. Radikalismi Suomen muslimiyhteisössä: ulkomaisten konfliktien ja kansainvälisen islamismin vaikutus. Teoksessa Kullberg, A. (toim.) Suomi Terrorismi Supo. Koira joka ei haukkunut. Miksi ja miten Suomi on välttynyt terroristisen toiminnan leviämiseltä. Helsinki: WSOY, 290.

Laitinen, K. & Lumio, M. Terroristin synty ja terrorismin torjunta. Näkökulmia väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 78/2009. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018. Monikulttuurisuus ja kunnioitava kohtaaminen tukioppilastoiminnassa. Viitattu 18.3.2019 www.mll.fi > Etusivu > Ammattilaisille > Kouluille ja oppilaitoksille > Tukioppilastoiminta > Monikulttuurisuus ja kunnioitava kohtaaminen tukioppilastoiminnassa.

Mikkonen, A. 2013. Myös Suomeen tulleet pakolaislapset ja -nuoret kaipaavat ja tarvitsevat perhettään. Teoksessa Heikkilä, E. & Söderling, I. (toim.) Yksintulleet pakolaislapset. Supplement 2013. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 22–31.

Mäkinen, P.; Raatikainen, E.; Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOY.

NCTb, The National Coordinator for Counterterrorism <http://english.nctb.nl/Counterterrorism/international/EU%5FAction%5Fplan/>.

Nieminen, R. 2019. Syyttäjä olisi halunnut hoviin. Turun puukotuksista tuomittu Abderrahman Bouanane peruutti yllättäen valituksensa. Suomen ensimmäisten terrorimurhien tuomiot jäivät voimaan. Turun Sanomat 29.1.2019.

Opetushallitus 2018. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy kouluissa ja oppilaitoksissa. Viitattu 20.3.2019 https://www.oph.fi/download/189180_OPH_Ekstermismi_esite_210x210_suomi_VERKKO.pdf

Precht, T. 2007. Homegrown terrorism and Islamist radicalisation in Europe: From Conversion to terrorism. Research report by the Danish Ministry of Justice.

Puistola, J.-A. 2007. Haasteena mielikuva – terrorismin uhka puntarissa. Teoksessa Laitinen, K. (toim.) Tuhat ja yksi uhkaa terrorismista. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 66/2007. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu, 107, 108.

Reynolds, P.D. 1987. Ihmisten käyttö tutkimuskohteena. (suom. R. Hannula) Teoksessa K. Mäkelä (toim.) Tieteen vapaus ja tutkimuksen etiikka. Helsinki: Tammi.

Rikoslaki 19.12.1889/39. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L34a>

Rikosseuraamuslaitos 2017. Suomen vankiloissa on tehty 84 henkilöhavaintoa väkivaltaiseen ekstermismiin ja radikalisoitumiseen liittyen. Viitattu 12.3.2019 www.rikosseuraamuslaitos.fi > Etusivu > Ajankohtaista > Tiedotteet ja uutiset > Tiedotteet ja Uutiset 2017 > Suomen vankiloissa on tehty 84 henkilöhavaintoa väkivaltaiseen ekstermismiin ja radikalisoitumiseen liittyen.

Rikosseuraamuslaitos 2018a. Rikosseuraamuslaitoksen raportti. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen projekti väkivaltaisen ekstermismien ja radikalisoitumisen tunnistamiseksi. Viitattu 13.3.2019 https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisumuut/t6tkkckKt/RISE_VERAD_Loppuraportti_Julkinen.pdf

Rikosseuraamuslaitos 2018b. Vangin radikalisoitumisriskin ajoissa tunnistaminen on paras keino puuttua ilmiöön. Viitattu 12.3.2019 www.rikosseuraamuslaitos.fi > Etusivu > Ajankohtaista > Tiedotteet ja uutiset > Tiedotteet ja uutiset 2018 > Vangin radikalisoitumisriskin ajoissa tunnistaminen on paras keino puuttua ilmiöön.

Ruusuvuori, J. & Nikander, P. 2017. Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa Hyvärinen, M.; Nikander, P. & Ruusuvuori, J. (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 430, 437, 439.

Silber, M.D. & Bhatt, A. 2007. Radicalisation in the West. The homegrown Threat. NYPD Intelligence Division.

Silke, A. 2001. "The devil you know: Continuing problems with research and terrorism". Terrorism and Political Violence. Vol 13. Nro 4.

Sinkkonen, T. 2007. "Mitä jos Myrmanin räjähdys olisi ollut terrori-isku? Kontrafaktuaalinen toimintakirjallisuus ja –elokuvat ympäristön puolustuksen nimissä". Teoksessa Laitinen, K. (toim.) Tuhat ja yksi uhkaa terrorismista. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 66/2007. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu, 48.

Sisäministeriö 2016. Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma. Sisäministeriön julkaisu 1/2016. Sisäinen turvallisuus. Helsinki: Sisäministeriö. Viitattu 2.12.2018 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74921/Toimenpideohjelma_final.pdf

Sisäministeriö 2017. Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2017. Sisäministeriön julkaisu 3/2017. Sisäinen turvallisuus. Helsinki: Sisäministeriö. Viitattu 3.12.2018 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160777/SM_13_2018.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Sisäministeriö 2018. Väkivaltaista radikalisoitumista torjutaan ennalta ehkäisevällä työllä. Viitattu 6.12.2018 www.intermin.fi > Vastuualueet > Poliisiasiat > Väkivaltaisen radikalisoituminen.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2017. RADINET - yhteistyötä radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi. Viitattu 10.12.2017 www.stea.fi > Tätä STEA tukee > RADINET - yhteistyötä radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi.

Suojelupoliisi 2018a. Kansallisen turvallisuuden katsaus. Viitattu 16.12.2018 https://www.supo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/supowwwstructure/76706_2018_Kansallisen_turvallisuuden_katsaus.pdf?568224a3715ed688

Suojelupoliisi 2018b. Terrorismia torjutaan uhkia tunnistamalla ja laajalla viranomaisyhteistyöllä. Viitattu 4.12.2018 www.supo.fi > Terrorismin torjunta ja ääriliikkeet > Terrorismintorjunnan tavoitteet ja keinot.

Talentia 2017. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy on meidän jokaisen asia. Viitattu 10.12.2017 www.talentia.fi > Etusivu > Talentia > Jäsenyhdistykset > Valtakunnalliset ammatilliset yhdistykset > Rikosseuraamusala Talentia Ry > Etusivu > Blogi > Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy on meidän jokaisen asia.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2017. Maahanmuuttajalasten, -nuorten ja –perheiden terveys. Viitattu 10.12.2017 www.thl.fi > Aiheet > Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus > Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi > Maahanmuuttajalasten, -nuorten ja –perheiden terveys.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turun ammattikorkeakoulu 2018a. Papyrus – nuorten maahanmuuttajien kanssa työtä tekevien osaamisen kehittäminen. Viitattu 15.2.2019 www.turkuamk.fi > Tutkimus, kehitys ja innovaatiot > Projekti > Papyrus – nuorten maahanmuuttajien kanssa työtä tekevien osaamisen kehittäminen.

Turun ammattikorkeakoulu 2018b. Papyrus – nuorten maahanmuuttajien kanssa työtä tekevien osaamisen kehittäminen. Viitattu 8.1.2019 www.turkuamk.fi > Tutkimus, kehitys ja innovaatiot > Projekti > Papyrus – nuorten maahanmuuttajien kanssa työtä tekevien osaamisen kehittäminen.

Turun Sanomat 25.4.2018. Keskustelua ääriajattelusta elokuvan avulla.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 17.3.2019 www.tenk.fi > Etusivu > Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa.

United Nations office on drugs and crime 2015. Handbook on Dynamic Security and Prison Intelligence. Vienna: United Nations. [https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UNODC Handbook on Dynamic Security and Prison Intelligence.pdf](https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UNODC_Handbook_on_Dynamic_Security_and_Prison_Intelligence.pdf)

Valtioneuvosto 2018. Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi terrorismintorjunnan strategiaksi 2018-2021. Viitattu 6.12.2018 <file:///C:/Users/Käyttäjä/Downloads/0900908f805f4c26.pdf>

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

VuolleOulu 2017. RADINET –hanke. Viitattu 10.12.2017 www.vuolleoulu.fi > Etusivu > Hyvinvointipalvelut > Toiminnot > RADINET –hanke.

Westphalen, K. 2007. Kuinka torjua islamin radikalisoitumista? Teoksessa Laitinen, K. (toim.) Tuhhat ja yksi uhkaa – Tulkintoja terrorismista. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 66/2007. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu, 134, 138–139, 141–143.

Yle 2010. Rasismi on nuoren identiteetille kova kolaus. Viitattu 18.3.2019 <https://yle.fi/uutiset/3-5509997>

Yle 2018a. Poliisi paljastaa ensimmäistä kertaa, miten vinkkiketjua muutettiin Turun puukotusten jälkeen – Tällainen vinkki oli, tänne se hautautui ja näin vinkkien käsittely tapahtuu tänä päivänä. Viitattu 18.3.2019 <https://yle.fi/uutiset/3-10355253>

Yle 2018b. Rikosseuraamuslaitos: Suomen vankiloissa radikalisoituneita ihmisiä, joilla on tahtoa terroristiseen toimintaan. Viitattu 12.3.2019 <https://yle.fi/uutiset/3-10172868>

Liite 1: Haastattelurungot

Haastattelu 1: ylikonstaapeli Lounais-Suomen poliisista

Teema 1: Ennaltaehkäisy

Kerrotko ammatillisista taustoistasi ja työnkuvastasi?

Mitkä tekijät saattavat johtaa maahanmuuttajanuoren radikalisoitumiseen?

Miten 18.8.2017 tapahtumat Turun Kauppatorilla oltaisiin voitu estää, vai oltaisiinko voitu?

Teema 2: Tunnistaminen

Millainen tilanne Suomessa on tällä hetkellä nuorten kanssa työskentelevien keskuudessa liittyen radikalisoitumisen tunnistamiseen?

Miten maahanmuuttajanuoret ajautuvat/päätyvät ääriryhmiin Suomessa?

Millaisista merkeistä voi tunnistaa radikalisoituneen?

Teema 3: Puuttuminen

Tekeekö poliisi sosiaalialan työntekijöiden kanssa yhteistyötä nuorten radikalisoitumisen tunnistamisessa ja puuttumisessa?

Mitä poliisi pystyy tekemään Suomessa nuorten radikalisoitumisen tunnistamisessa ja puuttumisessa?

Miten Suomessa reagoitiin 18.8.2017 tapahtuneen jälkeen? Muuttuiko jokin, esimerkiksi poliisin resurssit?

Haastattelu 2: Siirtolaisuusinstituutin tutkija

Teema 1: Ennaltaehkäisy

Miten työntekijät kentällä voisivat tukea maahanmuuttajanuoria, jotta he eivät radikalisoituisi?

Mitkä tekijät saattavat johtaa maahanmuuttajanuoren radikalisoitumiseen?

Onko sosiaalialan työntekijöillä Suomessa mielestäsi tarpeeksi tietoa maahanmuuttajanuorten radikalisoitumisen riskitekijöistä?

Teema 2: Tunnistaminen

Miten maahanmuuttajanuoret ajautuvat/päätyvät ääriryhmiin Suomessa?

Mistä konkreettisista merkeistä työntekijä voi tunnistaa nuoren radikalisoitumisen?

Teema 3: Puuttuminen

Mitä työntekijän pitää mielestäsi tehdä, jos hän huomaa maahanmuuttajanuoren olevan radikalisoitunut?

Miten 18.8.2017 tapahtumat Turun Kauppatorilla oltaisiin voitu estää vai oltaisiinko voitu?

Haastattelu 3: Turun vankilan apulaisjohtaja

Teema 1: Ennaltaehkäisy

Kertoisitko työnkuvastasi ja vastuistasi täällä?

Mitä yhteistyötahoja Turun vankilalla on radikalisoitumisen ehkäisyyn ja tunnistamiseen liittyen?

Millaisia erityishaasteita nuorilla maahanmuuttajavangeilla voi olla?

Mitä yhteistyötahoja Turun vankilalla on radikalisoitumisen ehkäisyyn ja tunnistamiseen liittyen?

Teema 2: Tunnistaminen

Mistä merkeistä vankiloissa voidaan tunnistaa radikalisoitumisen merkkejä?

Millä tavoin vankiloissa on viime aikoina herätty radikalisoitumisen tunnistamiseen?

Mitkä tekijät saattavat johtaa henkilön radikalisoitumiseen vankilassa?

Teema 3: Puuttuminen

Miten vankiloissa puututaan vankien radikalisoitumiseen?

Tunnistavatko vankien kanssa täällä työskentelevät radikalisoitumis- ilmiön?

Millaisia koulutuksia vankien kanssa täällä työskenteleville on viime aikoina ollut aiheeseen liittyen?

Haastattelu 4: Maahanmuuttajanuorten kanssa työskentelevä ohjaaja

Teema 1: Ennaltaehkäisy

Kertoisitko koulutuksestasi ja työnkuvastasi?

Miten työntekijät täällä voivat ennaltaehkäistä maahanmuuttajanuorten väkivaltaista radikalisoitumista?

Mitkä riskitekijät saattavat johtaa nuoren väkivaltaiseen radikalisoitumiseen?

Onko väkivaltainen radikalisoituminen aihepiirinä tuttu työntekijöiden keskuudessa, ja millaista koulutusta työntekijät ovat saaneet?

Teema 2: Tunnistaminen

Millaisista merkeistä maahanmuuttajanuorten väkivaltaista radikalisoitumista voidaan tunnistaa?

Onko mielestäsi sosiaalialan työntekijöillä tarpeeksi tietoa ja taitoa maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisesta radikalisoitumisesta?

Mitä haasteita maahanmuuttajataustaisen nuoren väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamisessa saattaa olla?

Teema 3: Puuttuminen

Miten täällä toimitaan, jos epäillään nuoren väkivaltaista radikalisoitumista?

Millaista yhteistyötä teette eri tahojen kanssa väkivaltaiseen radikalisoitumiseen liittyen?

Onko sosiaalialla mielestäsi riittävästi keinoja puuttua, jos herää huoli nuoren väkivaltaisesta radikalisoitumisesta?